Массе а мехкий пролетареш, вӀашагӀкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ШИНАРА, 25 октябрь, 1977 шу ● № 128 (5795). ● Мах 2 кеп.

Советски Союза къахьегамхой! Къовсам лоаттабе КПСС XXV съезда исторически решенеш, иттлагӀча пятилетка сийлахь-йоккха программа кхоачашъяр духьа!

Коммунизм хьалъеча керда толамаш дахара дӀахьалхашкахьа долле!

(Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизарга КПСС ЦК ТӀахьехамашцара).

ТӀАЙЙЦАДИЙ ДЕКХАР— КХОАЧАШДЕ!

Советски наьха башха-дика традици а хинна дӀаэттад дезача деной, ханий, кхыйолча лоархӀамеча событей сийна социалистически декхараш тӀаийделга. Уж кхоачашдар, халкъа боахама моллагӀча даькъе къахьегаш из вале а, хӀара сага сийле я.

Хьалхалаттарий девиз я «ТӀаийцадий декхар — кхоачашде, деннадий дош — цун да хила!» яхаш. Цу девизагӀа болх беча дуккхача коллективаша дика кхоачашдаьд Даьхенна шоаш денна дош: паччахьалкхенга укх шера дохка лаьрххӀа хиначa 150 эзар тонна меттел республика къахьегамхоша декхад 154 эзар тонн совгӀа ялат. Кхоачашъяьй кхы цхьайола культураш йоккара шера йола планаш а.

Паччахьалкхенга дулх дохкара нийс бетта план—102 процент, шура — 112, фуаш — 126, тха дохкара — 109 процент кхоачашъяьй хьайбаш леладераша. 18 октябре Нохч-ГӀалгӀай республика къахьегамхошка денача КПСС Централыш Комитета Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела нов. Л. И. Брежнева письмо тӀа аьннад:

«Дег тӀара даькъала бувц аз колхозхой, совхозий болхлой, юрта боахама специалисташ, заготовительни организацей, промышленни а транспортни а предприятей коллективаш, партийни, советски, профсоюзни, комсомольски органий болхлой, Нохч-ГӀалгӀай АССР берригa къахьегамхой ялат, коартол, сом, харбаз-пастай культураш паччахьалкхенга йоккара социалистически декхараш толаме кхоачашдарца.

Республика къахьегамхой Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара баха ма-боагӀа накъабахара КПСС XXV съезда решенеш кхоачашъеча керда толамаш дахар лов сона».

Цу дӀайхача моаршало кхы а чӀоагӀагӀа айдаьд Нохч-ГӀалгӀайчен къахьегамхой творчески хьинар, керда низаш оарцагӀдаьхад иттлагӀча пятилетка заданеш ханал хьалха кхоачашъяра.

Республикански организацей цӀерагӀа хӀара денна керда рапорташ ух Октябра юбилея сийна тӀаийца социалистически декхараш къахьегамхоша толаме кхоачашдар дувцаш. Цу тайпара рапорташ хьоггехьа а деннад Шалински, Гудермесски, Наурски, МагӀалбика, кхыйолча районаша.

Къахьегамхошта юкъе яьржача социалистически яхье лоархӀаме толамаш даьхад Сунженски района «Победа», «Путь к коммунизму» яхача колхозий, Грозненски района «Пригородный», Урус-Мартановски района «Красноармейский» МагӀалбика района «Ингушский», Гудермесски района «Терек» яхача совхозий, кхы итташ долча боахамий коллективаша. Ялата хьувкъам лакха хилийтара лоаттабеча къовсаме къаьстта дикача хьокхамашца белгалъяьннай «Победа» колхозера В. Тисловича бригада, «Путь к коммунизму» яхача колхозера В. Козлова мехотряд, «Терек» яхача совхозера М. Цурова мехотряд, «Ингушский» совхозера С. Коригова мехотряд, ужжамо кхыяраш.

Шоаш тӀаийца декхараш сийленца кхоачашдаьд дукхагӀболча хьажкӀаш, коартолаш, дуга, кхыйола культураш кхеераша. Масала, «Атагинский» совхозерча Социалистически Къахьегама Турпала Гайтамиров Ширване звенос 57,5 центнер фуалъяьха хьажкӀаш чуийцай хӀара гектара тӀара, «Экажевский» совхозерча Социалистически Къахьегама Турпала Албогачиев АртагӀа 170 центнер гектара тӀара йоалаш коартол кхеьйй. Цу тайпара хьокхамаш дувцаш дуккха цӀераш йоалае йиш я.

Массехк ди хьалха газеташ тӀа кепатеха яр социалистически яхье дикагӀа толамаш дахарах республикански Сийлен улга тӀа даьхача боахамнйи къаьсттача хьайбаш леладерийи список.

Уж толамаш даха карагӀдаьннад, хьалхарча даькъе, къахьегама коллективашта юкъера организаторски а кхетама а болх дикагӀа оттабарах, лаьттанцара а хьайбай боахаме а беча балха культура лакхъярах, оахам даргара доладенна ялат чуэпалца йолча хана дӀайийнача культураштa ду гӀулакх дикагӀа а, бехктокхам хеташ а дарах, кердача методех дикагӀа пайда эцарах. ЛоархӀаме новкъостал даьд юрта боахама къахьегамхошта цӀенхаштта йоаржаьча социалистически яхьо.

Болх ховш вӀаштӀехьбаккхараи партийни организацей а боахама кулгалхой а доал нийса оттадараи дола тешал гойт укх тайпарча масалаша. Ка бола ялаташ чуэцача хана Гудермесски района боахамаша, кердагӀйола технологи — Ставропольски краерча Ипатовски района къахьегамхой метод юкъе а йоалаяь, балха 14 дийнахьа чакхдаьхар кӀи-марса балхаш. Из бахьан долаш хӀара гектара тӀара 246 центнер ялат даккха йиш хилар къахьегамхошка.

Грозненски районерча «Атагинский» совхоза механизатораша август бетта юкъе, шоай торонаш а техническии наьхен низаш а лаьрхӀа, республика юрта боахама берригача болхлошка кхайкарал дир балха 20 дийнахьа хьажкӀаш чуийна яхара тӀахьехаш. Чуэцара-транспортни отрядаш вӀашагӀ а ехка, хӀара балха сахьатах бизза пайда а эцаш гӀулакх вӀаштӀехьдаьккхача коллективо, ше аьнначул хьалхагӀа — балха 18 дийнахьа — республике эггара хьалха чуийца яьхар хьажкӀаш. 1000 гектар йолча кхай тӀара юкъера лаьрхӀача хӀара гектара тӀара 38,8 центнер фуальяьха хьажкӀаш чуера цо. Гаьнна тӀехкхоачашдир паччахьалкхенга ялат дохкара ше тӀаийца хинна социалистически декхар. Атагинцаша санна вӀаштӀехьдаьккхад хьажкӀаш чуэцилга «Автуринский», «Шалинский», «Гудермесский», «Джалка», «Лермонтовский», «Ингушский» совхозаша, дуккхача колхозаша.

Цхьабакъда массанахьа а дац цу тайпара гӀулакх. Цхьадолча боахамашка шоллагӀа хьувкъам чуэпаш латта беттал совгӀа ха я. ХӀаьта а из болх йистебала гаьна ба. МагӀалбика района боахамашка таханарча денга ара я 1111 гектар хьажкӀаш, цу даькъе «Алхачуртский» совхозе 469, «Малгобекский» совхозе 273 гектар а йолаш, Назрановский районе — 4357 гектар, Сунженски района боахамашка — 2573 гектар. Цу тайпара масалаш да цхьайолча кхыча районий боахамашка а.

Уж кхоачаш ца дара керттера бахьанаш да къахьегамхошта юкъера кхетама болх боагӀача тайпара ца оттабаьлга, наьха творчески хьинар а боахамий торонаш а йизза оарцагӀа ца яьхалга; социалистически яхьах, моральнии материальнии стимулех боагӀача тайпара пайда ца эцилга. Ала доагӀаш да цхьадолча боахамий кулгалхоша къахьегамхошта цар тӀаийца декхараш кхоачашдара де йиш йола новкъостал доагӀача боарамагӀа ца делта а.

19 октябре Грозне хиннача къахьегамхой республикански митинго кхайкарал даьд, республикера берригa къахьегамхой Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дузача денга керда къахьегама толамаш дахара тӀахьехаш. Хоадам боллаш оттаду по республике тахан де деза балхаш. Агротехнически дикагӀйола ханаш ца а тулийташ дӀайийна яха еза гурахьа юв культураш; хаоттам дика нийсбеннача хӀара сахьатах, минутах бизза пайда эцаш чудерзаде деза хьалкхелаь кхашкара ялат, еррига тӀехьакхача культураш, бӀаьстанга гӀоргдоацаш аяба аха деза лаьтта.

КерттӀерадарех цхьа декхар да йӀайхачен дизан хургдолаш хьайбашта Ӏа доаккхилта Ӏалашдар. Цунца мара кхоачашдулургдац пятилетка кхоалагӀча шера советски наха дукхагӀа дулх, шура, кхыйола продукташ лулга.

Партийни, профсоюзни, комсомольски организацей, боахамий кулгалхой декхарийла ба уж балхаш толамца кхоачашдара къахьегамхой низаш оарцагӀдаха, коллективашта юкъера социалистически яхь шерагӀа йоаржае.

Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дуза юбилей тӀакхача кӀеззига ха мара йисаяц. Цу исторически денна къахьегама совгӀаташ кийчдара де мел дезар делга — хӀара кулгалхочун, специалиста, хӀара болхлочун сийдола декхар да.

ДЕННА ДОШ КХОАЧАШДУ

Паччахьалкхен плани тӀаийца социалистически декхараши тӀехкхоачаш а деш, къаьстта дика къахьегаш ба укх юбилейни шера Назрановски мельзавода болхлой. Валови продукци арахецара нийс бетта план 102,4 процент кхоачаш а еш, планагӀа лаьрхӀачул совгӀа цар арахийцай 1270 тонн тайп-тайпара продукци. Продукци маьхала яккхара задани 103,5 процент кхоачашъяьй.

Овсаре къахьегарах кхоачамбаь Ӏеш оамал яц завода коллектива. Цо тӀагӀертта къовсам лоаттабу шоай деррига технико - экономически хьокхамаш тоадара а. Къахьегама овсарде лакхъяра задани ялх-ах процент совгӀа тӀехкхоачашъяьй. Духхьала из лакхъяра чотах кийчъяьй планал совгӀа ара мел хийца продукци. Арахецача продукцега дӀабода мах лохбарах производствана кходаьд итташ эзараш сомаш.

Арахеца продукци дика мара ца хилара тешал деш дола масалаш а доаладе йиш я. Укх тӀехкхьарча пхе шера арахеца продукци эсала я аьнна цхьаккха рекламаци кхаьчаяц тхога, яхаш дуви завода директора Нальгиев Пазира. Шоай къахьегама толамаш цар хетаду Сийлахь - боккхача Октябра 60 шу дузача цӀейна.

Ше - шегӀа хьахиина дац уж толамаш. Цун керттердар да предприяте кулгалхоша, общественни организацеша шоай коллектива къахьегам кхетамца вӀаштӀехьбаккхар, бригадни методагӀа болх беча цехашкарча, бригадашкарча болхлоша шерра социалистически яхь а йоаржаяь, хьинар кхо ца деш, къахьегар.

Иштта къахьегача коллективе хьахиинаб итташ башха-дика производственникаш, хьехамчаш. Царех ба слесарь Цечоев Мовла, нйшк йоаккхар Аушев Ӏаьла, бригадир Барахоев Муваса, жестянщик Могушков Анатолий, кхы дуккха бараш а.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

БУРУВДЕТТАРИЙ ТОЛАМ

Сийлахь-боккхача Октябра юбилей гаргакхоачаш доагӀача деношка дика толам баькхаб МагӀалбика бурувдеттараша.

Нийс бетта бурувтохара балхаш 102 процент кхоачаш а деш, пхе скважинага мехкдаьтта кӀеж тохийтай цар, план 3 скважина йолча метта.

Къахьегама овсарле лакхъяра чотагӀа 583 эзар сом дӀадодар кходаьд. Предприятена бурувдеттараша 796 эзар сом пайда баьб, лерхӀаш хиннар 379 эзар сом мара ца хиннача.

Юбилея сийна яьржача яхье хьалхле а делаеш хьайоагӀа Галаев Ӏийса, Хантемиров Галимжан, Каюшников Борис керте латта бурувдеттарий бригадаш.

С. ШАДИЕВ.

Нов. Н. А. Асхабовна Нохч - ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен Грамота ялараx дола

НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Республика партийни, советски, боахама органашка дуккхача шерашка а беркате а болх барах а ваьча дийнахьа деиз кховзткъа шу даларца а Нохч-ГӀалгӀай Автономии Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен Грамота лойла Асхабов Нажмудин Асхабовича — Нохч - ГӀалгӀай АССР Министрий Совета доагора промышленноста управлене начальника.

Нохч - ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **Х. БОКОВ.**

Нохч - ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **Н. ПРАВЕНЬКИЙ.**

гор. Грозный,
1977 шу 10 октябрь.

Россе къахьегама котало

Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 60 шу дизара сийна шерра социалистически яхь а йоаржаяь, СССР керда Конституци дерригача халкъо ювцаро а тӀаэцаро а политически къахьегамеи хьинар айденнача хьале Российски Федераце промышленноста болхлоша ханал хьалха кхоачашъяьй продукци маьхала яккхареи лоархӀамегӀа дола продукце дукхагӀа тайпаш арахецареи 1977 шера нийс бетта план.

РСФСР ЦСУ хоам ма-барра, дӀадахача шера цу ханаца нийсдича промышленни продукци тӀаккхийттай 5,5 процент. Къахьегама овсарле лакхъеннай 4,4 процент, къахьегама овсарле лакхъяра чотах хьаяьй тӀаккхийттача продукцех 80 процент.

Белгалдоаккхаш да, бӀарчча хьайийцача промышленносто план кхоачашъяь яле а цхьайолча производственни объединенешен предприятешен кхоачашъяьяц продукци арахецареи маьхала яккхареи, къахьегама овсарле айяреи накопленеи заданеш. Кхоачашъяьяц Ӏаьржа металла прокат, серни кислота, мухьаш тӀадетта магистральни вагонаш, чакхъяьккха хьу, сборни аьшкбетон, кӀадаш, телата кога гӀирс, холодильникаш, изделей кхыдола тайпаш арахецара план.

Промышленносте дӀахо болх бир производство техническ эзгалккхара, дикагӀйола техникеи технологии юкъейоалаеш.

(ТАСС).

Советски Союза Коммунистически парте Централыш Комитета Генеральни секретарага, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателга

новкъостага Леонид Ильич БРЕЖНЕВГА

Веза Леонид Ильич!

Берригача советски наьха дегашка кӀоаргга чудессад керда Конституци — мехка Керттера Закон тӀаийцача СССР Лакхехьарча Совета исторически воркӀлагӀча сессе Ӏа даь къамаьл. Парте, цун ленински Централыш Комитето, Ӏа, веза Леонид Ильич, халкъа вахара хьал хадданза тоадара еча йоакхонна жоп луш къаьстта дикагӀа, къаьстта тӀагӀертта, дикал лакха йолаш болх бе а дукхаезача Даьхен низ чӀоагӀбара юкъедахьа доагӀаш дола дакъа дахьа а безам боагӀа.

ХӀаране йоакхо массане а массане а йоакхо хӀаране елга, СССР Конституце тӀа дӀаяздаьма-хиллара вай общества вахара Закон а хинна дӀаэттад. Оаха кхетаду цу дерригне а хьайбай боахама болхлошта мел боккха бехктокхам тӀабул. Шоаш ца кхобеш къахьегарца, корта болаш говзеи гӀулакх леладарца городашкеи промышленни центрашкеи бахача наха маьхе кхачан продукташ лоаттаелга хадданза тоадара лард йолла езаш ба уж.

СССР керда Конституци яха, болх бе, лела йолаеннача дилургдоацача укх деношка, тхо, тайп - тайпарча хьайбаш леладерий профессей викалаш СССР халкъа боахама карагӀдаьннарий Выставке гулденнад тхоай болх дикагӀа вӀаштӀехьбаккха, опыт дӀа-юха яла, хӀара ферме продукци сихагӀа а дукхагӀа а яккхара йолаш йолча торонех биззагӀа пайда мишта эцаргба дагадовла.

ЧӀоагӀа уйла тӀаяхийта бийшар оаха газеташ тӀа кепатеха хьайбаш Ӏангара дахарах бола парте Централыш Комитетеи правительстваи соцам. Тхона, цу отраслаца тхоай вахар дийзача хьайбаш леладераштa, тхоай опытах хов из хан-юкъ мел бехктокхаме я. Къаьстта лоархӀам болаш да хӀанзара Ӏа дика чакхдаккхар, хӀана аьлча дукхагӀча даькъе цох тийша хургья 1978 дерригача шера а бӀарччача пятилетке а хьайбаш леладераша беча балха итогаш.

Оаха чӀоагӀа хьаллоац парте Централыш Комитетои правительстваи хьайбай продукци тӀа-тӀа дукхагӀа яккхара шерра социалистически яхь йоаржае аьнна баь тӀахьехам, хӀаьта тхоай декхар лерхӀ чуоттадаь латтача хьайбай дозали йоаккхаш йола шуреи, оалхазараш тӀехьа гулду фуаш хадданза дукхагӀа хургдолаш, маьхе продукташ йоахилга а паччахьалкхенга йоккхилга а хадданза алсамдоахаргдолаш болх бар. Хьона дош лу оаха веза Леонид Ильич из декхар кхоачашдара деррига тхоай низаш тӀадоахийтаргхиларах.

ГӀаддаха хоам бу оаха Хьога Сийлахь - боккхача Октября 60 шу дизара сийна тӀаийщача тхоай хӀаране социалистически декхарех тхо толаме лоархӀадеш хиларах, хӀаьта тешшаме ях оаха уж дикка тӀехкхоачашдергда.

Паччахьалкхено гӀо дарах чӀоагӀъеннача юрта материально - технически базах ког кӀорто лга а еш, хьайбаш леладерий хӀанз йиш я керда доккагӀдола мулаш уввттаде. Тхона юкъе я «Октябра 10 шу» яхача черниговски колхоза доярка А. Д. Довженко. Дерригне а чот яь, деррига а лаьрхӀа, цо дош деннад чукхоабача хан-юкъа хӀара Ӏаттагара 6400 килограмм шура яккха, хӀаьта 1978 шера — 8150 килограмм. 1978 шера 6250 килограмм шура хӀара Ӏаттагара яккха декхар тӀаийцад Узбекски ССР 60 шу дизара цӀерагӀча Ташкентски областа колхоза доярка М. Исаковас. Тха доттагӀчо Новосибирски областа «Первомайский» племзавода доярка А. Г. Антиповас лаьрхӀад шийна тӀачӀоагӀдаьча хьалха дахкача шинарий группа хӀаранегара 5000 килограмм шура яккха, хӀаьта укх Ӏан замалахьа — 2870 килограмм. Ж. Молдасанова, Алма-Атински областа «Каркаринский» совхоза воккхагӀа волча жа Ӏуно тӀаийца декхар да 100 жийна тӀехьа лаьрхӀача 175 Ӏаьхар хьалкхебе, хӀаьта Ставропольски края «Ипатовский» племзавода воккхагӀа волча жа Ӏуно В. С. Руденкос дош лу хӀара бӀаь жийна тӀехьа 140 Ӏаьхар хьалкхебеи хӀара устагӀанна тӀера 10 килограмм тха даккхеи.

Уж тайпа хьокхамаш даха тхона гӀо ду тха боахамий специалисташа, фермашка хӀанзара техника юкъекхувлача механизатораша. ХӀаьта а дӀайха, лег тӀара доагӀа дешаш ала безам ба тха кӀаьд ца луш къахьегаш тешшаме доакъара база хьаеча, фермаш тоъал, биззача маьха доакъаращца Ӏалашъеча лаьтта леладеча болхлошта.

ТӀехьарча шерашка хьайбай боахаме дикала доккхий хувцамаш хулаш латт — отрасль промышленни ларда тӀа йоаккхаш я. Фермашка кхоач прогрессивни технологи, къахьегам кердача тайпара вӀаштӀехьбоах. ТӀа-тӀа эргаювлача технико наьха къахьегам аттача боах, цун овсарле лакхъю. Цу хьалашка шерра яьржай Ӏа, Леонид Ильич, хьал а лаьца эстонски доярка Л. А. Пейпса дӀайолаяь къахьегама эггара лакхагӀа йолча овсарленга кхачара йола хьайбаш леладерий яхь. Тахан тхоца ва хьайбаш леладераштa юкъе шера эзар центнерал кӀезигагӀа йоацаш шура яккхара болабаьча болама эггара хьалха юкъебахарех цаӀ вола Ленина цӀерагӀча Подмосковьера совхоза доахан машинашца детта оператор А. В. Копейкин. Цо гӀулакх деш 215 етт ба, 925 тоннал кӀезигагӀа йоацаш шура яккха тӀаийцад цо, хӀаьта укх Ӏан заман юкъа — 470 тонн. Говраш лелаеча Ерригсоюзни института опытни боахама доахан машинашца деттача оператора Н. В. Козинас тхона дийцар укх шера ше гӀулакх деш 55 етт ба, хӀаьта тӀадоагӀача шера 100 етт хьа а ийца хӀаранегара 5000 килограммал кӀезигагӀа йоацаш шура йоаккхаргья аьнна.

Доккхий декхараш тӀаэц чуоттадаь хьайбаш кхозбараша. 800 совгӀача кагий хьайбашта Ӏунал деш я Оренбургски областа Магнитостроя цӀерагӀча совхоза чуоттадаь уж кхоабача площадке воккхагӀа волча оператора А. С. Григорьева кулгалду звено. 1978 шера механизаториа лаьрхӀад дулха 1000 бежан кхабеи 3500 центнер дозал царна тӀаккхетийтен, хӀаьта денн - буси тӀаккхета дозал 950 граммага а кхачийта, 450 килограммал лохагӀа дозал доацаш хьайбаш дохка.

Хьайбаш леладерий балхах дӀакъаста йиш йоаца дакъа а хинна дӀаэттаб хӀанз продукце дикал айяра тӀехьа лоаттабу къовсам. Брестски областа Жданова цӀерагӀча колхоза доахан машинашца деттача оператора Л. Д. Брызгас хоам бир тхога шийн группа хӀара Ӏаттагара 1978 шера 5100 килограмм шура яккха, валови шура йоаккхилга 3850 центнерга кхачийта декхар ше тӀаийцад аьнна. Дика да из еррига продукци цхьоалагӀча сортагӀа мара йохкарг йоацилга.

Хьайбаш леладераша кхыча доакъошка а лакхъю къахьегама овсарле. Молдавски ССР «Колхозживпром» Сорокски объединене оператора И. В. Гонца—тӀадоагӀача шера 3300 хьакха чуоттаяь кхаба а 363 тонн валови дозал, дени-буси хӀаранена 620 грамм тӀаккхетийта а лерхӀаш ва. Крымски областа Токаревски коа тӀара оалхазараш леладеча совхоза оператора Р. Я. Столярас Ӏан юкъа 225 эзар бройлер хьалкхеергья. 290 тонн дулх даккха торо лургья цунна. ХӀаьта 1978 шера цун валови дулх 360 тонн хургья. Ӏан замалахьа шуреи дулхи дукхагӀа даккхара доккхий социалистически декхараш тӀаийцад Я. П. Кыхалов керттера зоотехник волча Куйбышевски областа «Черновский» совхоза хьайбаш леладеча коллективо. Ховш да хьайбай боахаме толам баккхара лард доакъараш долга. Ӏа доаккхача хана доакъарех эффективность лакха йолаш пайда эцар къаьстта лоархӀам болаш да. КПСС ЦК-и СССР Министрий Советеи соцам тӀа геттара нийса белгаду доакъара хӀара килограмм кийч а яь ма-могга дукхагӀа пайда лургболаш мара хьайбашта яла йиш яц яхаш. Оаха болх бу фермаш шоай ханнахьа ремонт а яь Ӏанга кийчъяьй. Деррига доакъараш учете ийцад, вӀаштӀехьдаьккхад цахаддаш уж хьатӀакхухьилга, болх бе йолаялийтай доакъара цехаш, оттаяьй рационаш, чӀоагӀа тӀахьожам лоаттабу доакъараш дӀателара. Из лоархӀ оаха хӀанз хьайбай боахаме болх беш мел волчун эггара керттера, вӀалла а тӀехьадаха йиш оаца декхар. Тхо тешаш да цу лоархӀамеча гӀулакха юстара а ца йоалаш шоашкара доагӀа дакъа шефство лелаеча организацей, комбидоакъареи микробиологически промышленноста предприятей коллективаша юкъехоргхиларах.

Ӏан замалахьа тхона, фермай болхлошта, тхоай керттера декхар гу хьайбай боахам нийсен тешшамеи дегӀабоалабар, хьайбашкара дукхагӀа шура яккхари цар дозал тӀаккхетийтари, интенсивни методаш шерагӀа юкъекхувлилга, къахьегама овсарле айелга, ди тӀехьа паччахьалкхенга дулх, шура, кхыйола продукташ дукхагӀа йохкар долга. Къахьегамца бола тха новкъостий социалистически яхьа шерра юкъегӀоргба, деррига низаш, шоашта мел ховр хьайбаш лерттӀа Ӏангара дахара, хьайбай продукци яккхареи паччахьалкхенга йохкареи планаш толаме кхачашъяра тӀадохийтаргда аьнна хеташ да тхо.

А. Т. Антипова, Социалистически Къахьегама Турпал, Новосибирски областа «Первомайский» племзавода доярка; Л. Д. Брызга, СССР Лакхехьарча Совета депутат, Брестски областа Жданова цӀерагӀча доахан машинашца детташ йола оператор; И. В. Гонца, Молдавски ССР Сорокски района «Колхозживпром» объединене хьакхарчий дулх доаккхача предприяте оператор; А. Д. Довженко, Социалистически Къахьегама Турпал, СССР Лакхехьарча Совета депутат, Черниговски областа Прилукски района «Октябра 10 шу» яхача колхоза доярка; М. Исакова, Социалистически Къахьегама Турпал, Ташкентски областа Ташкентски района Узбекски ССР 60 шу дизара цӀерагӀча колхоза доярка; Н. В. Козина, Рязански областа ВНИИК опытни боахама доахан машинашца детта оператор; А. В. Копейкин, Московски областа Ленина цӀерагӀча колхоза доахан машинашца детта оператор; Я. П. Кыхалов, Социалистически Къахьегама Турпал, Куйбышевски областа «Черновский» совхоза керттера зоотехник; Ж. Молдасанов, Социалистически Къахьегама Турпал, Алма-Атински областа «Каракаринский» совхоза воккхагӀа вола жа Ӏу; В. С. Руденко, Социалистически Къахьегама Турпал, Ставропольски края «Ипатовский» совхоза воккхагӀа вола жа Ӏу; Г. Я. Столяр, Крымски областа Токаревски коа тӀарча оалхазарий совхоза бройлераш хьалкхею оператор.

ХЬАЙБАШ ЛЕЛАДЕЧА ГОВЗАНЧАШКА

нн. А. Т. АНТИПОВАЙГА, Л. Д. БРЫЗГАГА, И. В. ГОНЦАГА, А. С. ГРИГОРЬЕВГА, А. Д. ДОВЧЕНКОГА, М. ИСАКОВАЙГА, Н. В. КОЗИНАЙГА, А. В. КОПЕЙКИНГА, Я. П. КЫХАЛОВГА, Ж. МОЛДАСАНОВГА, В. С. РУДЕНКОГА, Г. Я. СТОЛЯРГА

Деза новкъостий!

Дега чӀоагӀа тоам хулаш дийшар аз хьайбай боахам дегӀабоалабеча доахача къахьегама толамехи дулх, шура, хиланза яргӀйоаца кхыйола продукташ дукхагӀа яхара оаш тӀаийцача кердача доккхагӀдолча декхарехи хоам беш дола письмо. Из — советски наьха вахара хьал хадданза тоадара парте оттадаь декхар практически вахаре кхоачашдара доагӀаш дола масал.

Письмо тӀа оаш геттара нийса белгалдоах Ӏан хьалашка а хьабайи коа тӀарча оалхазарийи лакха продуктивность хилийта, уж дебаде а тӀера ца доалийташ леладе а, фермай продукци алсамъяха, дикала хьокхамаш тоаде йиш хилар. Бакъда из дара дика вӀаштӀехьдаккха деза Ӏа доаккхилга, хьаькъалца пайда эца беза торонех, хьурмат деш, беркат доаккхагӀа доалаш пайда эца беза доакъара хӀара килограммах, лерттӀаьяккха дӀаоттае еза производства технологи. ХӀаьта шо цхьаккха а шеко йоацаш бакълув хьайбаш Ӏангара дахар дика вӀаштӀехьдаккхар хӀанз тӀехьатетта вӀалла а йиш йоаца декхар, хьайбай боахам дӀахо дегӀабоалабара керттера хьал да яхаш.

Хьайбай боахам лелабеча интенсивни методаш юкъекхуьала, къахьегама овсарле лакхъе шо гӀертар массане а къоабалде дезаш да. Алхха фермашка беча балха интенсификаци яр, прогрессивни гӀулакхаш леладар—из ба шура дукхагӀа яккхара, чуоттадаь кхоабача хьайбай дӀачу лучу ханара дозал тӀакхетийтара, фуаш, тха дукхагӀа дахара керттера никъ, продукташ дукхагӀа йоахилга сихдаь ца Ӏеш кхы кхы а эффективно, къахьегамн средстваши кӀезигагӀа дӀадахийта торо луш бола никъ.

Шоай письмо тӀа уйла тӀайохийт оаш хьайбаш леладераштa карагӀдуалача гӀулакхашта юкъерча лаьтта леладерий лоархӀама. Из геттар нийса уйла я. Хьайбай боахам дегӀабоалабелга дукхагӀча даькъе тийша да кхаш леладераша кийчдеча а Ӏоадеча а доакъарех. ХӀаьта хьайбай боахам дӀахо айбар лерхӀаш, хьайбаши коа тӀара оалхазараши алсамдоахаш планаш уввттаеш динза даргдац доакъараш царна эшачул дукхагӀа кийчделга, дикача доакъаращца шеко йоацаш Ӏалашделга. Из лоархӀаме паччахьалкхен декхар да.

Экономика кхыча доакъошка санна, хьайбай боахаме а толам баккхар тийша да нахах, цар къахьегама хьинарах, гӀулакх творчески леладарах а профессиональни говзалах а, шийн балха участках хийтта ца Ӏеш юкъарча гӀулакхах а бехктокхам хетарах. Шеко яц шун патриотически инициатива хьайбай боахама болхлоша геттара чӀоагӀа хьаллоацаргхиларах.

Оаш баьча тӀахьехама колхозийн совхозийн, районийн областийн, краийн республикайн партийни организацеша бе боагӀа мах бергба, хьайбаш лерттӀа Ӏангара дахара де мел дезар дергда, дулх, шура, кхыйола маьхе продукташ дукхагӀа яхара лоархӀаме декхар кхоачашдара юрташкарча къахьегамхошта массе а оагӀоракьара гӀо дергда аьнна хет сона.

Оаш а мехка хьайбаш леладеча берригнеша а тӀаийца доккхий социалистически декхараш кхоачашдар, вай Даьхен беркатa духьа керда къахьегама коталонаш яхар лов сона.

Л. БРЕЖНЕВ.

Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьара Совет гулъярах дола

Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо соцам бу:

ЯлхазлагӀа хержача Нохч-ГӀалгӀай Автономии Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета ялхлагӀа сесси 1977 шера 16 ноябре гор. Грозне гулъе.

Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **Х. БОКОВ.**

Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **Н. ПРАВЕНЬКИЙ.**

Гор. Грозный,
1977 шу 21 октябрь.

Шурий фермаша 16 денз 20 октябре кхаччалца баьча балхах йола сводка

Районаш	Дийнахьеи буси Ӏаттагара яьккха шура: 1976 ш.	Дийнахьеи буси Ӏаттагара яьккха шура: ДӀадахача пхе дийнахьа	Дийнахьеи буси Ӏаттагара яьккха шура: Отчетни дийнахьа	Еррига яьккхар (проценташ) 1976 шераца нийсйича	ДӀеннар (проценташ) 1976 шераца нийсйича	Товарност (проценташ, еррига яьккхачох)	ДӀеннай I сортагӀа (проценташ, еррига дӀенначох)
Шелковски	5,6	6,6	6,0	107	109	84	81
Наурски	5,1	5,8	5,4	107	99,7	78	32
Шалински	3,7	4,6	4,4	122	113	86	—
Ачхой-Мартановски	4,3	4,4	4,2	101	107	93	24
Гудермесски	3,6	4,1	3,9	109	112	86	58
Урус-Мартановски	3,9	3,9	3,8	102	94	86	50
Надтеречни	2,1	3,5	3,2	158	150	96	—
Малгобекски	2,5	3,2	2,7	122	116	97	23
Назрановски	3,0	3,4	3,2	100	96	85	68
Сунженски	4,6	4,8	4,6	98	102	78	32
Грозненски	4,7	4,5	4,3	92	96	87	33
Республике гӀолла	4,3	4,6	4,3	103	103	85	36

ДЕГ ТIАРА КЪОАБАЛЪЯЬ ХЬАЛЛОАЦ

Республике чакхъюлаш я КПСС ЦК октябрьски (1977 ш.) Пленумен аргIан йоацача СССР Лакхехьарча Совета ворхIлагIча сессеи итогаш ювцаш йола городскойи районнии комитетий пленумаш, активай собранеш. Цига къамаьлаш деча коммунисташа дег тIара къоабалъяь хьаллоац СССР керда Конституци, шоай вахаре из леррагIа кхоачашъергхиларах тешам лу.

УРУС-МАРТАНОВСКИ РАЙОН

Деррига советски халкъо санна, Урус-Мартановски района къахьегамхоша а чIоагIа дегаш айденна болаш тIайийцар эггара лоархIамегIа дола политически документ — СССР Конституци. Цу хIамо юбилейни шерара а бIарччача пятилетка а планаши социалистически декхараши ханал хьалха кхоачашдара лоаттабу къовсам кхы а шерагIа боаржабир.

Цох лаьца къамаьл хилар КПСС ЦК октябрьски (1977 ш.) Пленумен аргIан йоацача СССР Лакхехьарча Совета ворхIлагIча сессеи итогаши новкъоста Л. И. Брежнева цу сессе яьча докладацара хьадоагIача районни партийни организаце декхарехи дош дийцача парте районни комитета пленуме.

Цу хьакъехьа доклад йир КПСС Урус-Мартановски райкома хьалхарча секретара А. Д. Кагерманова. Цо аьлар, СССР керда Конституци тIаэцар района кхаши хьайбаши леладераша доккхий толамаш дахарца белгалдаьккха хилар. ТIехкхоачашдаьд ялат дохкара тIайийца социалистически декхараш, во дац дулхи шурен йохкара даькъе даьха хьоккамаш а.

Докладчика а цул тIехьагIа къамаьл даьчар а чIоагIа гIадбахарца дувцар республика юрта боахама къахьегамхой толамаш даькъала дувцаш новкъоста Л. И. Брежнева яйтача телеграммах, къахьегама иштта лакха мах баро дIахо йодача хана кхы а дикагIа къахьега шоаш декхарийла беш хиларах.

ВЕДЕНСКИ РАЙОН

КПСС ЦК октябрьски (1977 ш.) Пленумен аргIан йоацача СССР Лакхехьарча Совета сессе итогаши новкъоста Л. И. Брежнева цу сессе яьча докладацара хьадоагIача районни партийни организаце декхараши дувцаш парте районни комитета пленум чакхъяьлар.

Доклад яьча КПСС райкома хьалхарча секретара Г. Г. Махауре белгалдаьккхар СССР кердача Конституце къахьегамхой хьинар чIоагIа айдаь хилар. Из кхетде атта да, хIана аьлча цун хIара статьяи мугIа советски наьха йоакхои прази бахьан язбаь боландаь. Района лаьтта леладераша шоай дакъа юкъедихьад ялат кхедеча республико баькххача толама юкъе, ханал хьалха кхоачашъяьй паччахьалкхенга дулх, шура, тха дохкара ийс бетта планаш, хIаьта сом бохкара — шера задани.

Юбилея сийна яьржача яхье шоашта карагIдийнарех дийцар Ленина цIерагIча колхозерча тхьамка леладеча звеньевае З. Алиевас, «Сельхозтехника» районни объединене тракториста Ш. Загаева, Орджоникидзе цIерагIча колхоза парткома секретара С. Сулейманова.

Пленума доакъашхоша тIайийцача соцам тIа дIаяздир Советски Конституци шоаш дег тIара раьза хинна хьаллоацилга, республика къахьегамхошка Л. И. Брежнева дайтача моаршала керда толамаш дахарца жоп а луш, баха ма-боагIIара Октябра юбилея накъагIоргболга.

АЧХОЙ-МАРТАНОВСКИ РАЙОН

ЧIоагIа безам тIабахийтан вай сийлахь-йоккхача Даьхенах доккхал деши Iомаю укх деношка СССР Конституци района къахьегамхоша. Из хоадам болаш белгалдаьккхар «КПСС ЦК октябрьски (1977 ш.) Пленумен аргIан йоацача СССР Лакхехьарча Совета ворхIлагIча сессеи итогаш Л. И. Брежнева цу сессе яьча докладацара хьадоагIа декхараши» яха дош дувцаш яьча парте райкома пленуме.

— Конституце хIара статьяс, — аьлар цига доклад яьча КПСС райкома хьалхарча секретара А. Т. Харикова, — къаьгга хьагойт вайна карагIдаьннараш, дагалаттараш, хаьдда белгалъяьхай вай бокъонаши декхараши.

Района къахьегамхоша из исторически документ дувцача хана шоаш тIайийца доккхагIдола социалистически декхараш толамца кхоачаш а даь, хIанз пятилетка кхоалагIча шера чотагIа паччахьалкхенга сом, баьцадаараш, ялат, хьайбай продукци йоххилга Iалашдаьд. «Лермонтовский», «Самашкинский» совхозашта хаоттама халача хьалашка эггара лакхагIа бола ялата хьувкъам кхебе а из ханнахьа чуэца а карагIдаьннад.

Пленуме къамаьл даьча ВЛКСМ райкома секретара А. Тагирова, «Урожайный» совхоза директора Ш. Зильбухарова «Самашкинский» совхоза механизатора Б. Муртазалиева, ПМК-1066 камечшика А. Умарова, юкъерча школа директора И. Хуцаева тешам белар шоай коллективаша юбилея сийна тIайийца декхараши КПСС XXV съезда решенеши кхоачашъяра хьнари низи кхоберг ца хиларах.

Пленума балха дакъа лаьцар КПСС обкома секретара М. О. Бузуртанова.

НАДТЕРЕЧНИ РАЙОН

Керда Конституци тIаэцаро района къахьегамхой политически къахьегамен хьинар кхы а лаккагIа боарам тIа даьккхад. Кхаш леладераша тIехкхоачашдаьд ялат дохкара тIайийца социалистически декхараш. Даьхен амбарашка чутессад 18,5 эзар тонн тIехдика ялат, план 11300 тонн йолча.

КПСС ЦК Октябрьски (1977 ш.) Пленумен аргIанйоацача СССР Лакхехьарча Совета ворхIлагIча сессеи итогаши Л. И. Брежнева цу сессе яьча докладацара хьадоагIа декхараши дувцаш хиннача районни партийни актива собране доклад яьча парте райкома хьалхарча секретара А. Г. Пенькова а цул тIехьагIа къамаьлаш даьчар а хьакхайкадир шоаш мехка Керттера Закон чIоагIа къоабалдаь тIайийцалга, цо луш йола бокъонаш декхарашцара къоастае йиш йоацилга шоаш кхетадеш болга. Шоашта карагIдаьнначох дийца ца Iеш балха нийсденна кхоачамбоацараш а белгалдаьхар цар.

Собране доакъашхоша механизатора Я. Хадиева, «Знаменский» совхоза партбюро секретара Т. Саламова, Гвардейски юрта Совета председателa Х. Межидова дег тIара баркал йоахар КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателa нов. Л. И. Брежневна цо республика къахьегамхой даькъала бувцаш моаршал дайтарах. Цар иштта дийцар массанахьа беш бола организаторски кхетамеи болх шерагIа боаржабе безам хиларах.

Массава цхьан дагара а волаш собране тIайийцача резолюце тIа белгалдаьккхар района къахьегамхоша КПСС ЦК октябрьски (1977 ш.) Пленумен аргIан йоацача СССР Лакхехьарча Совета ворхIлагIча сессеи материалаш раьза хинна къоабалъяьлгеи уж шоай дIахо де дезача гIулакхий программа санна тIайийцалгеи.

Собране балха дакъа лоацаш а къамаьл деш а хилар КПСС обкома бюро член, НГIАССР Министрий Совета председатела хьалхара заместитель С. Н. Кожуховский.

ХАЛКЪА ТIАХЬОЖАМ

Деша боагIа лоархIам баьб

«Грознефть» объединене предприятешка балха ханах пайда эцара дешах 1975 шера 25 апреле ше тIайийца соцам мишта кхоачашбу дукха ха йоацаш хьожаш хиннай республика халкъа тIахьожама комитет. «Грознефть» объединене, цун предприятешка, производственни подразделенешка къахьегам вIаштIехьбоакххилга тоадара, производствана кулгалделга эргадаккхара, коллективаш социально-культурни дегIайоалаяра, къахьегамхой балхара дIабувлиагеи хьайбелгеи кIезигдара хIара шера организационни мероприятеш чакхйоах. Шерра-шера балха ха йовлга лохде, цунах дикагIа пайда эца, къахьегама овсарле лакхъе, производственни декхараш толамца кхоачашде аьттув боалийт цу дерригнеша.

Нагахьа санна 1974 шера 27544 сага балха ди дайна дале 1975 шера 14920 денга дIакхоачаш лохденнад из е цхьан сага лоархIам беш 1,12 сага денга, соахка кхы а 12120 сага денга дIакхоачадеш лохдаьд из лоархIаме гIулакх. ХIаьта укх шера дIаяхача хана цхьан болхлочунца лоархIам бича 0,37 сага денга дIакхоачаш мара хилланзар балха ха йовлга. Къахьегамхой балха тIера бувлара даькъе а чIоагтIа лохденнад балха ха йовлга. Нагахьа санна 1974 шера цхьан болхлочоа лоархIам бича нах балха тIерабувларагIа 0,35 сага ди дайнадале соахка 0,20 мара дайнадац, хIаьта укх шера хьалхарча ах шера 0,09 сага денга дIакхаччалца кхы а Iолохденнад из, кIезигденнад ханал дуккагIа болх белга. Укх шера хьалхарча ялх бетта 2,1 процент лакхъеннай къахьегама овсарле, планал совгIа даьккхад 62,6 эзар тонн мехкдаьтта, 11,8 миллион кубометр газ, 4,5 эзар метр лоаман поро дана бурув техад, 500 эзар сома пайда баьб.

Цунца цхьана, «Грознефть» объединене цхьайолча предприятешка ханал дуккагIа болх бара, администраце пурамца нах балхара дIаахийтара чотагIа хIанз а дукха йов балха ха.

«Грознефть» объединене предприятешка балха ханах пайда эцара хьакъехьа Нохч-ГIалгIай АССР халкъа тIахьожама комитето гучадаькха кхоачамбоацараш керттерча даькъе дIа а даьха, зехьа балха ха йовлга дикка лохдаь хилар бахьан долаш 1975 шера 25 апреле ше тIайийца хинна соцам тIахьожама кIалхара дIабаьккхар.

«Грознефть» объединене халкъа тIахьожама комитетагара (нов. Авдеенко), группашкара, постаткара объединене предприятешка балха ханах лерттIа пайда эций хьожаш цахаддаш тIахьожам лоаттабелга хьадийхад.

Соцам кхоачашбелга Iалашдаьдац

Нохч-ГIалгIай цемент еча заводе халкъа боахами баха нахи доагорца, электрическии йIовхалеи энергеца Iалашбарахи доагора-энергетически ресурсашта кхомбара кхы тIа де дезарехи бола 1977 шерара СССР Министрий Совета соцам лерттIа кхоачаш ца бара деша хьежай республика халкъа тIахьожама комитет.

Нохч-ГIалгIай цемент еча заводе (директор Б. Г. Пузанков, керттера инженер П. В. Жмурин, керттера энергетик Л. А. Волошина) цIенхаштта кхоачамбоацараш дувлийт доагора-энергетически ресурсаш кхомбеш дIаахийтара йола партеи правительстван указанеш кхоачашъяра даькъе. Энергоресурсаех пайда эцилга тоадар духьа де дезараш дац цу предприяте.

Соахкен укх шера хьалхарча ах шереи доагора-энергетически ресурсай кхомбара йола правительства заданеш кхоачашъяьяц. «Главзападцементо» чIоагIъяьча удельни нормашка диллача уж дуккха дуккагIа дIаахийтай заводо. 1977 шера лаьрхIа оттаяьча мероприятеша а оттабаьча боарамагIа кхоачашъяц энергоресурсашта кхомбара йола правительства заданеш. Цудухьа соахка 21,650 эзар киловатт-сахьат электроэнерги дуккагIа дIаяхийтай е еррига дIаяхийта оттаяьчох 30,4 процент. Укх шера хьалхарча ялх бетта дуккагIа дIаяхийтай 9.809,3 эзар киловатт-сахьат, хIаьта июль бетта 94 эзар киловатт-сахьат электроэнерги. Из дуккагIа йоагаярах текхад 5270 сом гIод.

Электроэнерги йоагIачул совгIа йоаяра керттера бахьан оборудоване къахьегама овсарле лоха хилар — 45 процент. Алхха помещенеш йIоахъяран сердал теларан шера 33 эзар киловатт электроэнерги йоаю укхаза.

Доагора кхомбара оттаяь мероприятеш йоагIаш йолча расчеташца чIоагIъяьяц. 1976 шера совгIа доадаьд 8,489 тонн условни доагор е нормах деррига дIадахийта доагIачох 7,5 процент. Доагор хьадареи дIаахийтареи учет лелаяц. Завода а нах бахача поселка а йIовхала сеть геттара воча хьале я. Цу дерригне доагор зехьа доадара эша хьалаш хьаду.

Конденсат юхалерзадара договораш кхоачашъяц. Котельне хьачутела дезаш дола из хIара шера канализаце чуухийт. Из бахьан долаш шера 15870 сом зе хул.

Из деррига хургдацар доагор, электрическии йIовхалеи энерги нийса дIаахийтарав кхом баран йола решенеш кхоачашъелга вIаштIехьдоаккхаре, царна лерттIа тIахьожам лоаттаборе. Завода кулгалхоша доагоро-энергетически ресурсаш кхом па беш дIаухийтилга ловргдоаца хьалаш хьадаьдац, цу гIулакха бехке барашкара доагIар дизза хьадехац.

Завода халкъа тIахьожама комитето (председатель нов. Искандеров) лерттIа тIахьожам лоаттабац доагори энергии дIаахийтара, ма-дарра аьлча, из юстара латт цу гIулакха.

Нохч-ГIалгIай цементни завода кулгалхой декхарийла баьб белгалдаьха кхоачамбоацараш дIададахара де дезар де, доагора, электрическии йIовхалеи энергена кхом бара оттаяь заданеш, шеко йоацаш, кхоачашъелга Iалашде.

Доагора-энергетически ресурсаех эффективно пайда эцар дIадехаш партеи правительстван решенеш кхоачаш ца ярах завода директора нов. Б. Г. Пузанкова выговор яьй, керттерча энергетиках А. А. Валошинах цIенхаштта бехк баьккхаб.

Завода а районни а халкъа тIахьожама комитеташа доагор, электрическии йIовхалеи энерги дIаахийтара лоаттабу тIахьожам дикка чIоагIбе беза.

Рузкъан кхомбеш ца хилча

Нохч-ГIалгIай АССР халкъа тIахьожама комитето г. Грозне баьча тохкамен РСФСР финансай Министерства контрольно - ревизионни управлене яьча ревизеи хьагучаяьхай Нохч-ГIалгIай АССР бахача наха бытовой гIулакхаш дара министерства «Чечингбыттехника» яхача объединене штатнии боахама финансовии дисциплина чIоагтIа телхаяь моттигаш.

«Чечингбыттехника» яхача объединене кулгалхоша (директора нов. Камышанске, йоккхагIйолча бухгалтера нов. Кургузовас), Нохч-ГIалгIай АССР бахача наха бытовой гIулакхаш дара министерства оагIонгахьара тIахьожам мела хиларах пайда а эцаш, законагIа ца доагIаш паччахьалкхен ахча дIаахийтад 1976 шерен укх шера хьалхарча 6 беттаIц, бехктокхамеча наха тIальтта 12,6 эзар совгIча сома маьха материалаш царна тIера дIайоаьйй.

Ши болх цхьана кхоачашбара порядоки условеши телхаярах, оттаяьча штатал совгIа административно - управленчески гIулакхаш дуи персонал лелаярах, хIаьта иштта гIулакх доацаш алапена совнагIа ахча IотIадеттарах законагIа ца доагIаш дIаденнад 8500 сом. Цу юкъагIа цхьаккха бахьан а доацаш алапел совнагIа объединене автотранспорта водителашта 4339 сом деннад.

Болхлой категорей чотах штате лелабаьча административно-управленчески персонала болхлошта 3260 сом деннад. Болх ца баьча ханна а тIехьа кхаь бетта лаьрхIа 609 сом алапи деннад объединене слесара нов. Скрипинскена.

Объединенера цхьайола автомашинаш еха спидометраш а йолаш лелаяьй, цхьабакъда водителашта 98 сома преми еннай доагор кходаьд аьнна.

Гучадьлнад объединенерча материально - бехктокхамеча наьха 726 сома маьха товараш, материалаш, ахча ца тоьаши 1419 сома маьха совдаьннеи хилар.

«Балха командировкаш лертIаяхара кхы тIа а де дезарий хьакъехьа» № 131 а йолаш СССР Министрий Совето 1973 шера 1 марта баь соцам телха а беш, тохкаш йолча юкъагIа объединене директора нов. Камышанске 70 сом дуккагIа долаш 900 сом совгIа ахча а денна республикал арахьа командировке вахийтав 19 саг — «толкачаш» оалараш — тайптайпара комплектуюци деталаш хьахаржеи сихагIа хьаяхкийтеи.

Цхьаккха тIахьожам боацаш лелаю «Чечингбыттехника» яхача объединене доалахьара автотранспорт. Путевой листаш тIа хьагойташ яц транспорто баьча балхах, наькъах, дIададахача доагорах йола даннеш.

Уж харцахьара хIамаш нийсденнад «Чечингбыттехника» яхача объединене паччахьалкхен дисциплина мелеи бухгалтерски учет эсалеи хилар, Нохч-ГIалгIай АССР бахача наха бытовой гIулакхаш дара министерства ревизорски аппарато болх во бар бахьан долаш.

«Чечингбыттехника» яхача объединене директор нов. Камышанскийи йоккхагIйола бухгалтер нов. Кургузови декхарийла баьб гучадаьха кхоачамбоацараш дIадаха, РСФСР финансай Министерства контрольно-ревизионни управлене 1977 шера 26 апреле г. Грозне яьча ревизе акта тIа хьахьекха материальни зе бехке барий чотах юхаметтаоттадара де дезар де, шоаш чакхдаьхача гIулакхийи царех хьахиннарийн хьакъехьа 1977 шера ноябре Нохч-ГIалгIай АССР халкъа тIахьожама комитетага хоам бе.

Штатнии боахама-финансовии дисциплина телхаярах, производственни участкайн цехийн балха тIахьожам мела лоаттабарах «Чечингбыттехника» яхача объединене начальника нов. Ю. В. Камышанскенеи йоккхагIйолча бухгалтера нов. Л. Д. Кургузованеи выговораш яьй, цу шиннена такха тIадожадаьд цар бетта алапе боарамера ахча (хьалхарчоа 175 соми шоллагIчоа 155 соми).

Ведомствана чухьара тIахьожам во а министерства ю ревизеши проверкаши эсала а хилар дIахайтад Нохч-ГIалгIай АССР бахача наха бытовой гIулакхаш дара министра нов. Инаркаевна.

Министерствагара хьадийхад шийна карарча организацешка паччахьалкхени финансовии дисциплина чIоагIъяра, цар дIаухийтача ахчанеи материалаштеи тIахьожам дикагIа лоаттабара даьза даргдоацар делга, доагIачул совнагIа алапеш теларца, товараши материалаши ца тоъарца, во доал дарца «Чечингбыттехника» яхача объединенерча цхьаболча наха паччахьалкхенна даь зе юхаметтаоттадергдола гIулакх вIаштIехьдоаккхилга.

БоагIачул совгIа мах бахарах

Нохч-ГIалгIай АССР халкъа тIахьожама комитето белгалдоаккх, Назрановски трикотажни фабрике маьхашта паччахьалкхен дисциплина цIенхаштта толхаяь хилар.

Артикулаш харцахьа оттаярах 1976 шерен 1977 шера хьалхарча 6 беттан розничии маьхаш сов а даьха 37803 сом IотIатехад 164 эзар трикотажни хIаманна, хIаьта 12,0 эзар хIаманна — 19172 сома кIезигдаьд розничии маьхаш.

1975 шера 8 сентябрерча № 24-5-4/522 а йолаш долча РСФСР Минтекстильпрома письмога хьежжа фабрике хIанз а вIашагIъеллаяц маьхашта йола общественни бюро. Во лелабу арахецача продукцена маьхаш увттаду документаци вIаштIехьъяккхара болх, бедалца лаьрхIа бакълаь хьаоттаданза а предприяте кулгалхочо чIоагIданза а да маьхаш. Маьхий расчеташ тIайола журнал леладац.

Укх шера хьалхарча 6 бетта планал совгIа даь зе 600 эзар сома хилар. Арахецача хIамаех зенаш хилара керттера бахьанаш да трикотажни гата сов дукха брак хилар, боарамал тIех из сов дукха дIаахийтар, продукце кхыча тайпашка хIамаш дIаахийтар, и. кх. дI.

Арахеца продукци дикагIа хилийтар духьа тIагIертта къовсам лоаттабац коллективе, дикал. лерттIа лоаттаю комплекси система юкъехьоц.

ХIара шера Iалаьмате дукха рекламацеш ух фабрикага, гIод текх во продукци теларах, товарий сорташ кегадарах, ца йоагIа маркаш увттаярах, кхыдола юхамаччахьара хIамаш дарах.

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советера Госарбитраж 1976 шера хьежай фабрикага яйтача 50 искага, цу даькъе 202 эзар сома маьха эсала продукци яхьийтарах яйтача 34 искага а.

1977 шера хьалхарча 6 бетта во хиларах юхаяйтай 111,7 эзар сома маьха 36,9 эзар продукце единица.

Уж деррига кхоачамбоацараш нийсденнад къахьегам во вIаштIехьбаккхар, технически отдела начальника нов. Ю. Д. Шадиева, планово-производственни отдела начальника нов. Н. А. Лышиновас, керттерча бухгалтера нов. Х. А. Долгиевас шоай балха декхараш бехктокхам ца хеташ леладарах, ведомствана чухьара тIахьожам мела хиларах, фабрика директора нов. Н. Г. Исаченкос отделийи службайи кулгалхошкара доагIар дизза хьа ца дехарах.

Назрановски трикотажни фабрика директора нов. Н. Г. Исаченко бехктокхамах, маьхашта паччахьалкхен дисциплина цIенхаштта телхаярах, эсала продукци арахецарах дола дош из тIа а волаш шийн аргIанарча заседане дувца оттадаьд Комитето.

Фабрика директора приказагIа технически отдела начальника нов. Ю. Д. Шадиевна, планово - производственни отдела начальника нов. Н. А. Лышинована, керттерча бухгалтера нов. Х. А. Долгиевана дисциплинарни бехк баь хилар теркал а деш, цар дош Комитета заседане дувцарах кхоачам а баь дита лаьрхIад.

Терками эцалба тохкам бича хьахиинарех лаьца приказ а техад, маьхаши артикулаши оттаяра болх харцахьа даьккхача кулгалдеча болхлошта бехк а баьб, трикотажни хIамай маьхаш прейскурантага хьежжа нийсдаьд, 1977 шера 1 ноябрь хьатIаккхачалехьа еррига моделий артикулаши маьхаши нийсдара болх чакхбоаккхаргба, предприятена хула зенаш кIезигдара чакхъяха мероприятеш кийтъяьй, дIаухийтача бедала боарамаш нийсдаьд, маьхий лоархIамаш тIадола журнал дIадоладаьд аьнна керттерча инженера нов. Е. Х. Плиевас баь хоам.

Терками ийцаб розничии маьхаш IотIатохарах совдаьна ахча РСФСР Министрий Совета маьхашта йолча Паччахьалкхен комитето яьча решенегIа бюджета доходе хьачудахьаргда; фабрике маьхашта йола паччахьалкхен дисциплина кхоачашйой хьожаш 1977 шера декабре цIаькха тохкам бергба аьнна Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета маьхий отдела начальника нов. С.-А. С. Ибриева баь хоам.

РСФСР текстильни промышленноста министрага нов. П. К. Сизовга хоам баьб Назрановски трикотажни фабрике паччахьалкхен дисциплина кхоачашъяра дIаухийтача бедала боарамаш увттадара гIулакх воча хьал тIа хиларахи арахецаш йола продукци эсала хиларахи. Министерствагара дийхад уж кхоачамбоацараш дIададахара фабрика кулгалхошта новкъостал делга.

Назрановски района халкъа тIахьожама комитет (нов. А.-С. И. Теркакиев) декхарийла яьй Назрановски трикотажни фабрикерча халкъа тIахьожама группа болх маьхашта йола паччахьалкхен дисциплина лерттIа лелаяйтар, бедали материалаши кхомбеш дIаахийтар, арахеца продукци дика хилийтар духьа тIахьожам чIоагIагIа лоаттабергболаш тоьбе.

Зехьа ма лоаттае вагонаш

Нохч-ГIалгIай АССР халкъа тIахьожама комитето баьча тохкамо гучадаьккхад, КПСС ЦК-аси СССР Министрий Советои цкъа санна дуккхаза а хьалхадаьхан хIаьта иштта КПСС Нохч-ГIалгIай обкома бюроси республика Министрий Советои даь соцамаши доллашехьа а, «Грознефть» объединене предприятешка (нн. Сорокин, Сардалашвили, Пожилов) вагонаш йоассаяра гIулакх во латташ хилар. Объединени бIарчча хьайийцача 1 вагона лоархIаш нормагIа 1975 шера — 4,3, 1976 шера — 2,5, 1977 шера 8 бетта — 3,6 сахьат мара сеца латташ йове йиш йоацаш йола ха пу шерашка 22,5, 18,8, 54,1 сахьат йоаьй.

Из бахьан долаш Старогрозненски Карабулакски базашка машинаькъа 4737 вагонах пайда эцара торо йоаьй. Цу юкъагIа вагонаш совнагIа совцаь лоаттаярах объединене 290,6 эзар сома гIод текхад машинаькъа. Производственно-технически гIулакхаш дареи оборудованена комплектаци яреи управлене карарча Карабулакски базе нормагIа юкъера лаьрхIача сеца латташ I вагоно яккха езаш йола ха 1,5 сахьат мара йоацача метте, 52,4 сахьатага дIакхаьчай 1977 шера хьалхарча ах шера, хIаьта из бахьан долаш 181 вагон гоа а яьй, 14446 сома гIод а техкад.

Вагонех пайда эцара гIулакх къаьстта во латт Старогрозненски базе (директор нов. Федоров). Цу база алхха цхьан Мескер-Юртовски филиале 1975-чеи 1976-чеи шерашка 1707 вагон гоаьй. 1976 шера гIулакх доацаш совцаь лоаттаеш вагонаша яьккха ха 1975 шераца нийсйича 2,2-зза дуккагIа хиннай, 31273 сома гIод техкад, вешта аьлча бIарччача 1975 шера текхачул шозза дуккагIа. Вагонех пайда эцилга кхы а дуккагIа телхад укх шера. 1977 шера 8 бетта 56417 сахьата дуккагIа гоаьй машинаькъа вагонаш, хIаьта из бахьан долаш 82991 сома гIод текхад. Вагонаш йоассаеш дийнахьа а бус а болх белга вIаштIехьдаккхара хьакъехьара партеи правительстван указанеш кхоачашъяц. Объединене чакхъяха оттаяьча мероприятеша Iалашдац вагонаша сайца латташ йоаккха ха кIезигъелга.

ГIулакх доацаш сов дукха ха йоаккхаш вагонаш сайца латтара керттера бахьанаш — базашка болх во вIаштIехьбаккхар, халача балхашта механизаци кIезига яр, грузчикий бригадаш цIаккха а вIаштIехьъяьнна ца хилар.

Гобоахаш лела вагонаш дуккагIа хинна йоллашехьа а, объединене наькъий боахам дегIа мела ух. 1976 шера декабре хьалъяь яьнна Карабулакски базера машинаькъа тупик хIанз а эксплуатаце дIайийцаяц.

«Грознефть» объединенеи (Пожилов) трубно-инструментальни базои (нов. Каракозов) геттара мела къестаду шин оагIорахьара эстакада а «Заводская» яхача станце тIадоагIа наькъаш а долаш йола гIомара хьисапе материалаш чулоаттаю механизировании склад хьалъяра проект оттаяреи хьалъяреи дешаш.

Нохч-ГIалгIай АССР халкъа тIахьожама комитето «Грознефть» объединене кулгалхой (нн. Сорокин, Сардалашвили, Пожилов, Иванов, Каракозов, Федоров) декхарийла баьб гучадаьха кхоачамбоацараш дIадаха, гIулакх доацаш вагонаш сайца ца латтийтаран наькъа боахам дегIабоалабаран хоадам болаш дола гIулакхаш чакхдаха, чакхдаьхача гIулакхийи царех хьахиннарийн хьакъехьа 1978 шера феврале комитетага хоам бе.

Вагонаш шоай ханнахьа йоассаелга Iалашдара хьакъехьара партеи правительстван указанеш кхоачаш во ярах а паччахьалкхенна наькха санна зе а деш уж совцаь лоаттаеш йоагIачул тIех сов дукха ха яхийтарах а выговор яьй «Грознефть» объединене генеральни директора заместителa нов. А. Н. Сардалашвиленеи производственно - технически гIулакхаш дечеи оборудованена комплектаци ечеи Старогрозненски управлене начальника нов. В. И. Федоровнеи. Даь зе цхьадолча даькъе юхаметтаоттадар духьа бетта доагIача алапе боараме (270 сома) гIод такха тIадожадолда нов. Сардалашвилена.

Шин оагIорахьа эстакада а йолаш Старогрозненски базе гIомара хьисапера материалаш чулоаттаю механизировании склад хьалъяра шийн ханнахьа проект оттаелга Iалаш ца дарахи Къилбаседа-Кавказски машинаькъа управленеца дага ца а воалаш Карабулакски базера машинаькъа тупик хьалъярахи выговор яьй «Грознефть» объединене Генеральни директора заместителa нов. К. Н. Пожиловна.

Утежелителий фондаш шоай ханнахьа дIаекъара, карарча базашка совцаь лоаттаеш вагонаша йоаха ха лоацъяра даьза даргдоацар ца дарах производственно-технически гIулакхаш дечеи оборудованена комплектаци ечеи управлене начальника нов. В. Н. Ивановна выговор яьй.

Тха адрес: «Советская Россия»

ХIара денна массе тайпара бIаьш письмош доагIа «Советская Россия» цIерагIа. Царех цхьадола дакъа «Советская Россия» почта» яхача хIара деннарча подборкашка кепадетт газето. КIиранна цкъа бIарчча оагIув хIана лацийтац аьнна дIалоацийт газет дешарий корреспонденцешка. Письмош дахкийтача моттигашка ух тха специальнии собственнии корреспонденташ, цар кийчъяь материалаш кепаэтт укх рубрикашта кIал: «Письмос наькъа хьийхав», «Газет дешачо декхар дарах командировке вахав», «Бехктокхаме оза»... Письмоша хьалхайоах тхона фельетоний, ира критически выступленеш яра темаш. Шийн 21 шера миллионаш доттагIий хиннаб газета, хIаьта царца бе-беча наькъагIа бувзамаш а лоаттаду. ХIаьта, нагахьа санна вай Даьхен столице — Москве а Россе эггара гаьнагIча моттигашка а — Чукотке, Дагестански юрташка, Нева тIарча башха-хозача городе тха газет кхачарга хьежаш хуле, нагахьа санна миллионии тиражаш а йолаш дола «Советская Россия» къонахар а ветеранаша а бе-бе профессеш йолча наха деше—из да дуккаха наха лаьрхIача КПСС ЦК кепайоазон органо газета эггара хьалхара номер араялларца дувзаденна парте керттера наказ кхоачашдеш хилар — теркама юкъмоттиге даим Саг лоаттавеш хилар.

МугIарерча сага, цунна эшарий, хьаштий терко яр хила а хиннал, хIанз а да тха оагIоний чулоацам хьахьокхаш дола керттердар, бIарзагIдар. «Правда» тIеи «Известеш» тIеи — хьалхагIе а денз вIаштIехьдаьнначеи влиянии йолаш долчеи центральни газеташ тIа кепаетта материалаш яц «Советская Россия» тIа кепаеттараш. Тха оагIоний керттера, йоккхагIйола тема — йоккхача Россе, низ болча советски социалистически Федераце, нежарий санна эрсий халкъаца цхьана итташ цхьатарра бокъонаш йола халкъаш дахача республика вахар.

«Советская Россия» оагIош тIара из дешачо лех вахара бе-беча гIулакхашта шийн дагавала йиш хургйола сакхетаме, хьаькъале хьехамча. Из оаха диццац, цудухьа сакъердамеи дика чулоацам болеи, цIенхаштта бехктокхамеи къамаьл де ховргдола газет арахеца гIерт. Шийн тешамеча доттагIчоа — «Советская Россия» дешачоа газето къаьгга дувц Советски Iаьдала 60 шу дизара сийна лаьца социалистически яхь мишта лел, мугIарерчеи хьаьналчеи советски сага дика, беркате оамалаш хьа мишта хул. Вахарца гIа боахаш ахар, газета чулоацам денгара ди массаза доал дуккагIа тоабар — хIанз редакце центральни аппарате журналисташа-россиянаша а «Советская Россияна» хьалхара викалаш болаш Российски Федераце автономии республикашка, краяшка, областашка болча цун собственни корреспонденташа а кхоачашдеш дола декхар. «Советская Россия» журналисташа къестаеш йола морально-этически проблемаи бе-бе хилар дIахайтар духьа ма-ларра дуаргда аз цкъа айса Дагестане йихьача командировках лаьца...

ШАЬРА ДАГАДОАГIА

ЦIаккха а йовргйоацаш цу хана ваьхача хIаране дег чу йисай Сийлахь-боккхача Даймехка тIемах йола уйла. Дог доагаду хиннача човний халоно, къийстача новкъостий гIайгIано, яьнача Коталоно гIад а дигад. ХIаьта е письмо редакцега дайтача сага хIанз а сатем боабеш Iаьдкъад цхьа хIама.

«Еза редакци! Ялхайтта шу даьнна вар со 1942 шера, тIем тIара ведда цIа а вена тха юрта гаьна воацаш хьулалуш лийннача, тIом беш латташ е фронте боабаь моарой бола кхалнах бовхаь лийнача сай даьна духьала аз оаз айьяча хана. Миатли яхача юртара шовзткъе итт гаргга маIа саг цIавийрзавац. ХIаьта кхы а дуккхачар Даьхе лораеш шоай цIий Iодахийтад, дуккха барам човнаш хинна унахцIеноках баьннаб, ха йоацаш дунен чура дIабахаб. ХIаьта бой, жералбаьнна истий, сагото кхаьча нохчой меллаб! Цар сатеду шоай са ца кходеш декхар кхоачашдаьча гаргарча нахах деча доккхало.

Дуккха шераш дIадахад цу хана денз. ХIаьта а хIанз гаргарча нахагара хьахоз сона: «Хьай даьна, Гаджена, мотт хIана техаб Iа? Из Iа даьдецаре йоаккхаргйоацаш яр из Котало?» Аз жоп лу: «Са хиннавац да. Цо са наьа дIакхессай, со дIакхессав, из тIем тIара ведла цIавенав, зовза ва из, цо шийн цIи йоаьй, вайна массанена а эхь даьд». Гаргалоний Iадаташка гIолла са кхел ю даьгахьарча гаргарча наха. ТIаккха цар хIана дицдолийт «Тийша болх баьчоа лаьттан тIа хулчул дикагIа лаьттанна кIал хилча» яха лоаман наьха къаьнара закон? Халкъа деза цIийн а мехкадеш лоралацар Даьхен кхел? ТIаккха, «Цхьаккха саг вицвалийтавац, цхьаккха хIама дицдалийтадац» вай яхача хана — из дIадахачох, ара гIолла дIадувцилга хул-кх цунах. хIаьта гаргалонга диллача хIанз кхыча тайпара хийтача а мегаргдолаш да Новкъостал де сона духтIавала...».

Письмо кIал латтар къоасталуш доаца, са хьайзача ханна язлаь кулг. Адрес дацар.

Цу письмос воалавир со Сулак яхача увгIаш доагIача хи йисте. Укхаза 1970 шера чIоагIа мохх а аьга йохаьяр Миатли яха юрт, эпицентра юхе гIоллара дуккха кхыраш а санна. Цу деношка даьха сурташ да сога. Сатийнна дIабIарахьажа йиш йолаш дацар уж. Миатлиицаши цар лоалахой зубутлиицаши мохк аьгачул тIехьагIа кхычахьа, кхераме йоацача моттиге дIабахабар — шаьрача Iоъарабаьннабар. Паччахьалкхено гIишлой материалашца, юха ца луча ссудаца, мел эшача хIамашца новкъостал дир. Цхьаккха а цецвалангзар Ростовера Баку бодача автонаькъа юххе, еррига а сомий бешамаша хьулаяь, еррига цIена тховнаш техка цIеношдагIа Зубутли-Миатли яха керда агрогород хьалъэттача.

— Цецвала фуд цига? — йоахар сога миатлиицаша. — Иштта ма йий вай советски порядок. Цо хьовзама кIалвутаргвац саг, нежарашка новкъостал дергда...

Письмо тIа мел яздаь хIама хиина Миатли яха къаьна юрт еррига а яьнаяцар шаьрача «Iоъара». Шоаш баьххача Iийнабар цхьабола нах. Цар а хIанз шоашта керда цIеноши хьалдаьд. Цхьабакъда е къаьнарча Миатлера а, е кердача Зубутли-Миатлера а сона коравнзар дизертирстваце бандитизмаце ше бIехваьча Гаджех хиннар дувца ловш вола саг.

Массаза а боккхий нах гулуча пхьегIа тIа къамаьл деча хана массехказа яьккхар аз из цIи, цхьабакъда йист хулаш саг вацар. Жопа меттел хезар сона бIаь шу хьалхагIа арадьнна кIоанолг, хетаргахьа, къайлагIа лоамашка гIолла Гунибе бода никъ моастагIчоа дIахьекхача сагах дийца хинна хIама. Тийша болх баьр шийн даь цIа веча, дас вийнав из. ХIаьта ше цхьанахьа дIа а ваха тIап аьнна вайна дIаваьннав — наха хьалхашка сел чIоагIа эхь хийттад цунна тийша болх баьча шийн воIа хьалхара.

ХIаьта а, цхьан миатлицича массехк дешаца дийцар сона из истори. Цхьаькхане — письмой автор Махачкалера корава мег хьога аьлар, кхоалагIчо — хIама атта дицлу шийна яхаш чIоагтIа шийн сагот а деш, мел аьлча а, цу сага цIи яьккхар сона. Гуш дар, вувцаш вар эггара хьалха цIи ма яьккхинге а боккхийча наха вовзаш хиннилга, хIаьта а лайнадац царна юрта сий доадаьча сагах лаьца къамаьл де. Ай мичара, наха дицденнадац уж хIамаш, хIаьта юртарча наха бокъонца йола зовзал, тийша болх мо мара тахан а лархIац тIом беш долча Эскарера ведда цIавар. Цу боккхача тIем тIа шийгара доагIа дакъа лоацилга, шийн цIийа цига Iодохийтилга дилла ма хиннадий хIара салтечоа сийлен гIулакх, хIаьта иштта мара тхьча тайпара къоастадеш хиннадац наьха дегашка даим дийна вусаргвар малав.

Миатле письмой автор мича вах сога хьаалараI совгIа, из цига, цу къаьнарча юрта воагIаш ца хилар белгал а даьккхар: хьанна дезаргда даьгахьарча гаргарча нахага, ше воала а воалаш, Iоттар еш дола бIарграш шийна тIалекхийтилга.

Письмой авторацa (Ахьмад хулийтаргъя вай цун цIи) массехк ди даьннача гIолла Махачкале вIашагIкхийтар тхо. Из юккъерча дегIара аварец хьатара бос болаши гIийлача дегIареи вар. Лоацца тессача, шийн мукъагIа доацаш кIай-

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиуме

Къонача депутаташта новкъостал де

Автономни республика Лакхехьарча Совета Президиумо шийн аргIанарча заседане дийцар Ведeнски района халкъа депутатий Советашa къонача депутаташца беча балхах дола дош.

Цу дешах лаьца райисполкома председатела заместитела З. Я. Баширова яьча докладага ла а дийгIа, Лакхехьарча Совета Президиумо белгалдаьккхар, боахами культурен дегIаккхувлара халкъа депутатий районнин юртийн Советий депутатий хьинар айдара, пахацара цар бувзам чIоагIбара районе белгалара болх чакхбаьккха хилар.

Терко ю районнин Совета берригача депутатех 42,6 проценти юртий Советий депутатех 54,3 проценти дIалоацаш болча къоначеи дуккьашха хержачеи депутатий.

ЯлхайттазлагIа хержача Советий состав тоъал кердаяккхарца дувзаденна районни Советеи цхьайолча юртий Советийн исполкомаша къонача депутаташца бергболча балха мероприятей планаш оттаьйй. Царна новкъостал ду депутата декхараш кхоачашдара, Советашкеи хоржамий округашкеи беча балха гIулакхех дIаккхетабара.

Цу гIулакха депутатий бокъонаши декхараши цар балха формаши методаши ювцаш, депутатий статусах дола Закон Iомадеш совещанеш ю, «Депутата денош» чакхдоах. Методически справочни литература чу а долаш, кийчъяь статусах дола Закон хьадовзийташ йола стенд чу а латташ депутата цIа да райисполкоме кийчдаь. Дуккхача юртий Советашка депутата уголокаш я.

Дуккхача юрта Советий исполкомаша (Элистанжински, Сельментаузенски, Киров-Юртовски, кхычар) депутаташа сессешка хьинаре дакъа лоацилга Iалашдаьд. Массаза а, аргIанара сесси хулаш хилча хьалххагIе а хоам бу депутаташка, дувцаргдола дешаш малагIаш да хойт, уж дешаш кийчдеча дакъа лоацийт.

Къонача депутаташца беча балха ВЛКСМ райкомаца а юххьанцарча комсомольски организацешца а дагабувл.

Цу дерригача хIамаша гIо даьд халкъо хержарий хьинарн инициативеи района общественно политически вахаре, иттлагIча пятилетка планаши заданеши кхоачашъеча айяра. Районен юртийн Советий дукхагIа болча депутаташа шоай производственнии балхеи гIулакхаш кхетаме цхьана тарду депутатски декхараш кхоачашдарца, шоашкара хьокхам гойт къахьегамца коммунистически гIулакх леладара, социалистически декхараш толаме кхоачашду.

Цунца цхьана Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо белгалдоаккх, районеи юртийн Советий исполкомаша къонача депутатий хьинар айдара ерригача формаех хIанз а пайда ца эцаш хилар.

Цхьайолча юртий Советий (Макажойски, Харачоевски, кхычар) къонача депутаташца беча балха планаш яц. Массанахьа а вIаштIехьа даьккхадац депутаташта хадданза дешар хьехилга. Наггахьа мара яц семинараш, совещанеш, «Депутата денош», хIаьта цхьайолча Советашка вIалла я а яц. Юртий Советий дуккхача къонача депутаташта дIадовзийтадац депутатий статусах дола Закон, цар бокъонаши декхараши, депутатски гIулакхий формаш. Берригаш а бац депутаташ «СССР-е къахьегамхой депутатий статусах долча Закона» текст тIайола брошюраш долаш.

КIезига лeладу хьалхагIа гулъяьча Советий депутатий балха опыт хьаэцара, къонача депутаташца цар къамаьлаш дара гIулакх. Депутата декхар кхоачашдара хьалхара депутатий бехктокхам лакхбара кIезига пайда эц сессешкеи массазарча комиссешкеи депутатий хоамашка, партийни группай собранешка цар еча отчеташка ладувгIар санна йолча формаех.

Районен юртийн Советий депутаташ хIанз а кIезига юкъеувз Советий сессешкеи исполкомий заседанешкеи дувцаргдола дешаш кийчдеча; дукхагIа йолча хана, массазарча комиссеша дакъа ца а лоацаш, алхха исполкомий штатни болхлой хьинарца кийчду дешаш.

Депутатий группаши депутатий посташи вIашагIъеххкаяц районе.

Берригаш а бац депутаташ шоай харжархошца хадданза бувзам лоаттабеш, хан - ханнахьа гражданаш тIанйбеш, Советий балха хьакъехьа, боахамен социально - культурнии гIирсаш хьалдара планаш, Советийн цар органийн решенеи кхоачашъяра хьакъехьа харжархошка хоам беш.

Районен юртийн Советий исполкомаша депутаташка ханханнахьа хоам бац сессешта юкъерча юкъагIа шоаш беча балха хьакъехьа, Советий решенеши харжархой наказаши кхоачашдара хьакъехьа.

Райисполкомо кхоачам болаш тIахьожам лоаттабац депутатски гIулакхий керттера гарантеш йизза кхоачашъяра, цкъаза бе боагIача тайпара мах бац депутатий бокъонаш телхаьйча моттигий. Советашка хьтта хIама а доацаш депутаташ балхара дIабаьхха моттигаш хиннай районе.

Цу белгалдаьхача, депутаташца беча балха тIарча кхоачамбоацараша мелъю район боахамен социально - культурнии гIулакхa дегIайоалаяра декхараш кхоачашдара Советаша еш йола влияни. Района колхозашеи совхозашеи кхоачашъяьяц дулх, шура, тха даккхареи паччахьалкхенга дохкареи заданеш.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо халкъа депутатий Веденски районни Совета исполкома уйла тIаерзайир къонача депутатий кхоачам болаш терко ца еш хилара, депутатий статусах дола Закон дIадовзийтара болх, боахами культурен дегIайоалаяра даькъе депутатий хьинар айдара тIаерзаяь мероприятеш чакхъяхара беш бола болх мела хилара а хIаьта иштта Советий организационно - массови балха хьалхара юрта исполкомашкареи райисполкома отделий кулгалхошкареи доагIар дизза хьа ца дехаш хилара.

Районен юртийн Советий исполкомаш декхарийла я укх соцам тIа белгалдаьха кхоачамбоацараш дIадаха а, депутаташца беш бола болх депутатий статусах долча Законо дIадехарашка хьежжа дIахо эргабаьккха тоабара де дезар де а.

Района ерригача Советий, цар исполнительни органийн депутатийн керттера декхар — иттлагIча пятилетка планаши заданеши, хIаьта иштта Сийлахь - боккхача Октябра 60 шу дизара баха ма - боагIара накъабахар духьа тIанйца социалистически декхараш а кхоачашдар.

Исполнительни комитеташта тIадиллад депутатий гIулакхаш чакхдахара депутаташта хадданза новкъостал делга, депутаташа шоай полномочеш кхоачашъеча ерригача предприятеша, учрежденеша, организацеша, цар кулгалхоша гIо делга, харжархой тIанйбара, гражданий письмошка, жалобашка, заявленешка хьажара эшшаш дола хьалаш депутаташта хургдола гIулакх Iалашделга.

Шн кIира далалехьа чIоагIъяйза яргьяц къонача депутаташца, къаьстта а духхьашха хержарашца, беча балха мероприятей планаш, семинараши совещанеши елга, «Депутата денош» чакхдоахилга, СССР Конституци, депутатий статусах дола Закон, кхыдола законодательство Iомаделга цар тIа белгал а даьккха. Правови дешай даькъе депутаташта новкъостал дукхагIа де а мел эшача справочни материалаца уж Iалашбе а деза.

Бутт ха ялалехьа депутата цIеноши уголокаши кийчйойла юртий Советий ерригача исполкомашка.

Ерригача Советашка депутатски группаши депутатски посташи вIашагIйоххкилга Iалашдолда, депутатий общественнии производственнии хьинар айдара, опыт дIа-хьа эцара йолча цар торонех шерагIа пайда эцалба. Каст-каста Советий сессешка ладувгIалда депутаташа деча хоамашка.

Веденски районнин юртийн Советий исполкомашта иштта тIадиллад депутаташ Советий сессейи массазарча комиссейи балха дукхагIа юкъеувзилга. Къаьстта уйла тIаяхийта йоагIа депутаташ сессе боагIилга Iалашдаран дешаш дувцача царга дукхагIа дакъа лацийтаран. ЗаконагIа оттаьйча депутатски запросашка, хIаьта иштта сессешка депутаташа тийннача предложенешка а яьча замечанешка а хьажара порядок кхоачашъергйола гIулакх де деза. Депутаташ дукхагIа юкъеувза беза Советашкеи исполнительни комитеташкеи дувца увттадеш дола дешаш кийчдеча. Каст - каста вIаштIехьдаха деза лоархIамегIарча дешаех лаьца Советаша еча решеней проекташ предприятей, колхозий, учрежденей, организацей коллективашка, бахача наха юкъе ювцилга.

ХIара депутато харжархошца хадданза бувзам лоаттабергбола, Советий балха хьакъехьа, боахамен социально-культурнии гIирсаш хьалдара планаш кхоачашъяра хьакъехьа царга хоам бергбола, харжархой наказаш кхоачашдеча хьинаре дакъа лоацаргдола, шийн балхеи Совета балхеи хьакъехьа харжархошта хьалхашка отчеташ ярах долча Закона яхар кхоачашдергдола гIулакх де деза.

Районни Совета исполком декхарийла я ерригача предприятеша, учрежденеша, организацеша, цар кулгалхоша депутатски гIулакхий керттера гарантеш кхоачашъяра а хIаьта иштта депутаташ тIанйбарен цар декхарашка хьажарен декхараш цар кхоачашдара а лоаттабу тIахьожам чIоагIбе.

ПЛАНАЛ СОВГIА 2 ЭЗАР ТОНН

900 гектара тIара 4520 тонн фуалъяьха хьажкIаш, чуийцай Шалински района «Джалка» совхоза кхаш леладераша. Царех паччахьалкхенга схкай 2513 тонн, план кхоачашъе 87 тонн мара ца эшаш.

Дика толамаш доах гуйран балхаш тIа Социалистически Къахьегама Турпала Саидов Бауде кулгалдеча бригадо. ХIара гектара тIара 51 центнер фуалъяьха хьажкIаш чуэц цар, планагIа 30 центнер йоагIача.

Социалистически яхье шоллагIча моттиге латт Зармаев Абусаид керте латта звено. Цун коллективо хIара гектара тIара 47 центнер хьажкIаш чуяхь. Иштта овсаре къахьегкхычар а. Цудухьа юкъера лаьрхIача гектара тIара 40 центнер совгIа ялат доал совхозе.

Чуэцанза йиса 50 гектар хьажкIаш йокъал хьаотташехь чуийца ярга. Коллективо лаьрхIад дерригa а укх шера Даьхенна планал совгIа дIалу ялат 2000 тоннага кхоачаде.

В. ГУЧИГОВ,
Шалински района «Джалка» совхоза агроном.

КОМСАШ ЛЕЛАЕЛГА ДЕГIАДОАЛАДАРА — КЪАЬСТТА ТЕРКО

КПСС XXV съездо иттлагIча пятилеткана лаьрхIа чIоагIъяьча комплексни социально-экономически программа тIен гаьнна дIахорча перспективеи къаьстта моттиг хьожаю юрта боахам дегIабоалабара. Парте чIоаггIа лоархIам бу юртбоахама производствана специализаци концентраци яра, цун эффективность лакхъяра дешай. Из-м кхетадеш а да: дукххача хьале цун боарамах тийша ма дий парте керттера декхар кхоачашделга — халкъа вахара боарам лакхбелга.

КПСС-о юрта боахам дегIабоалабара керда йоакхо еш хилар хьахьокх «Боахамий юкъарча кооперацеи агропромышленни интеграцеи ларда тIа юртбоахама производства специализаци концентраци дIахо дегIайоалаяра хьакъехьа КПСС ЦК-ас баь соцам. Цу тIа хаьддан къоастам болаши белгалъяьй юрта боахам айбара программа. Из документ карарен дIахорен дешаш къестадеча хана вай гIулакхашта ларде уллаш хила деза.

Вай республика шийн лаьттанклиматически хьалашка, материальни къахьегамен ресурсашка диллача реальни торонаш я юрта боахама производство толаме дегIаккхувлара. XV-ча областной партийни конференце документаш тIа белгалдаьккхад, из декхар кхоачашдарга долхача керттерча декхарех цаI да юртбоахама производствана дIахо специализаци концентраци яр, из хIанзарча индустриальни ларда тIа оттаяр аьнна. КПСС Нохч-ГIалгIай обкомо, республика Министрий Совето КПСС ЦК-аген РСФСР Министрий Советаген предложенеш еннай комсаш, сом, баьцадаараш леладергдолаш республикана специализаци яра хьакъехьа. Уж къоабалъяьй.

Нохч-ГIалгIайчене комсаш лелаелгеи чхьагIар доаккхилгеи къона дале а, эггара дукхагIа доход луш дола юрта боахама дакъа да. Цу продукце удельни дакъа РСФСР-е йоаккхача ерригача продукцех 11,0 процент да.

1962 шера республике хьаьйй 33 комсий совхоз, шоаш къаьстта 3 завод, ПМК, юххьанца чхьагIар доаккха 11 завод чуйоагIаш йола «Чеченингушвино» яха объединени. Республикерча ерригача комсий бешамех 98,2 процент «Чеченингушвино» яхача объединене кара я. Производственно-совхозни объединене совхозашка комсаш лелаяра дIахо специализаци концентраци яр духьа 1975 шера кхы тIа а хьаьйй комсаш лелаю керда 10 совхоз, цу даькъе комсаш лелаю керда шин район а — Малгобекски Гудермесски.

Республика юрта боахамерча дерригача лаьттаех 5 процент дIалоацаш йолча объединене аханел совгIа продукци хьаю йохкача маьхага диллача. Цу дерригача хIамаша хьахьокх, комсаш лелаю дакъа чIоаггIа экономически эффект йолаш хилар.

ИйслагIча пятилетке алхха объединене совхозаша яьхай 310 эзар тонн совгIа комсаш, хIара шера юкъера лаьрхIача яьха комсаш 62.5 эзар тонн хилар, хIаьта 1976 шера объединене совхозаша 101,5 эзар тонн е хIара гектара тIара 65 центнер комсаш яьхар.

Объединене совхозийн промышленни предприятейн коллективаша белгалара болх чакхбаьккхаб комсаш лелаелга дегIадоаладара, совхозийн заводийн бедалеи материально-техническин база чIоагIъяра.

КIезиг-дукха тоаеннай комсаш кхеяра культура. Бокъонца механизаци яь дьннад комсий гаьнаш лаьттах йохкар, хьалъяхар, гаьнашта юкъерча йовкъашта обработка яр, комсаш чуэцача хана тIаювттар, яIар, шпалерах дIаеххкар санна дола халача къахьегама балхаш. Керттера балхаш чакхдоаха агротехнически ханаш лоацъеннай, дукхагIа хиннад минеральнии органически удобренеш товсара боарамаш.

Хаоттама-климатически хьалаш мичча бесса дале а, лакха хьувкъам кхебеш бола башха-дика къахьегамхой ба тха. Царех я, масала, Наурски района «Наурскийн» Кирова цIерагIчен совхозашкара Н. Щетинин, Р. Полищук, З. Каракаева, Гудермесски района «Новогрозненский» совхозера Б. Насуханов. Надтеречни района «Братский» совхозера А. Мегчиев керте латта бригадаш «Новогорский» совхозерча С. Хазуева звенос укх тIеххьарча шерашка хIара гектара тIара 60—70 центнер комсаш гулъю.

Комсий бешамаш дикача хьал тIа я Малгобекски района «Луч» яхача комсий совхоза нов. А. Алиев управляющи волча отделене.

Цунца цхьана белгалдаккха деза комсаш лелаяра гIулакх республике геттара мела деIаухаш хилар.

Де доагIар дац комсашта хула филлоксера яха лазар юхатохара. Геттара кIезига деба а ду, производствана юкъе а кхухь лаьттах Iочу ца ехкаш комсаш лелае йиш хулийташи шелала дика духьала отталуши дола перспективни сорташ.

Во дел нийлха йолча моттигашка комсаш дIаювгIара болх.

Зонерча боахамашка комсий сорташ хувцанзеи уж сов дукха вIашагIдеттилга дIадаккханзеи даргдац. Юхедита эшаш дац 5—6-нел тIех техническии 3—4-нел тIех столовии сорташ.

Щенхаштта кхоачамбоацараш да хий декхача лаьттаех пайда эцара даькъе.

«Чеченингушвино» яха объединени лерттIа дIахьажац столови сортех йола комсаш лелаяра дешага, хIаьта цу гIулакхо новкъарле ю республике баха нах бIарччача шера кердача комсашца Iалашбара.

КПСС Нохч-ГIалгIай обкома бюроси республика Министрий Советои, уж доккхий кхоачамбоацараш хьагуча а даьха, иттлагIча пятилеткен дIахорча шерашкен комсаш лелаелга дегIадоаладара шерра программа чIоагIъяьй. Болхама из дакъа дегIадоаладеча керттера уйла тIаяхийтар фуд аьлча, из да, комсий бешамаш дIайогIа керда моттигаш лаханзеи уж дика дIайогIанзеи, хIанз йолаш йола комсий бешамаш тоаяь дIаоттаянза ярг ца хилар. Цу тайппара 1980 шерале республике 35 эзар гектар комсий бешамаш хургйола, цар хьувкъам хIара гектара тIара 70—80 центнерага а еррига чуяхьаш йола комсаш 150 эзар тоннага а дIакхоачаергйола гIулакх дайза даргдац.

Комсаш лелаелга дIахо йодача хана промышленни ларда тIа дегIадоаладара — керда бешамаш дIайогIара а хIаьта иштта Нохч-ГIалгIай республика хьалашка шийн овлан тIара дегIауха культура дIахо лелаяра а вIалла юха ца а къахкаш майрра караерзае еза Тийрка йистера гIомара аренаш, цу ах яьссача моттигашка тIоадал хургйола, хьу тIаяргйола, керда сорташ доладергдола гIулакх тоа а даь.

Тийрка йистерча гIомара аренашка бокъонца мелиораци яьчул тIехьагIа, комсаш дIайогIа мегаргйолаш тоаде йиш хургья 100 эзар гектарага кхаччалца дола лаьтта, филлоксера яха лазар кхетарг ца хилара тешам а болаш.

Тийрка йистера гIомара аренаш бокъонца караерзаяра эггара хьалхара декхар лархIа доагIа проектни организацештеи производственнии коллективаштеи керттера положенеш вIаштIехьъяхеи кийчъеи ховргдолаш йола Iилман учреждени вIашагIйоллар.

1976 шера гурахьа эттача шелалои цу шера июль-август бетташка ша тохарах даьннача зуламои комсий гаьнашта тоъал доккха зе даьд, цудухьа по укх шерарча хьувкъама зе де-а тарлу.

Комсаш лелаерашта чIоаггIа бехктокхаме ха хьатIаэттай хIанз — чуэца беза хьувкъам. Хаоттама-климатически хьалаш мел во дале а, комсий хьувкъам лоацача ханеи ца бойташи чуэца дага ба тха къахьегамхой Сийлахь-боккхача Октябра езача юбилейна — 60 шу дизара баха ма-боагIара накъабахар духьа.

С. МУТАЛИЕВ,
«Чеченингушвино» яхача производственно - совхозни объединене агроном.

ХУРГДОЛЧА ЯЛАТА ЙОАКХО ЕШ

Революци ялалехьарча Россе дерригача лаьттах нийсса ах хIана дац аьнна дар кIезига мара боацача помещикий кара хиннад. Производства хьалашка диллача тIехьабиса хиннаб юрта боахам, 30 процент ахархой боахамаш говр йоацаш, кхоалагIа дакъа совгIа дараш юртбоахама инвентарь йоацаш хиннад. Юртара моцал цIаккха а дIайоалаш яцар. Дукха а дукхагIа бола ахархой ах мецеи мискеи къе нах бар.

Юв боахаш капитализмо боццабараи бокъонца хIалак хилараи кIалхара баьхаб ахархой Сийлахь - йоккхача Октябрьски социалистически революце. Революци котъяьиначa шоллагIча дийнахьа тIанйцад лаьттах дола Декрет. Советски Iаьдало адамий историе чухь эггара хьалха къахьегача ахархошта пайдана долча оагIорахьа къоастадаьд аграрни дош. Шоаштта пайда эца йиш а йолаш ахархошка кхаьчар хьалха помещикий, удельни, монастырски хинна 150 миллион гектар совгIа лаьтта.

ХIанз Советски Союзе 27900 колхози 19636 совхози я. Уж да чIоаггIа механизировании, тIехдика дуккха продукци телаш дола экономически чIоагIа боахамаш. Цар йоаккх ерригача товарни продукцех 90 процент, хьайбай продукцех 86 процент. Юкъера лаьрхIача цхьан колхоза кхоач юртбоахама лаьттаех 6,5 эзар гектар, цу даькъе оаха лаьтта 3,5 эзар гектар; цхьан совхоза — 19 эзар гектар юртбоахама лаьтташи 6,2 эзар гектар оаха лаьттен.

ХIара шера юрта боахаме пайда эц 80 миллиард киловатт - сахьат совгIа электроэнергех, хIаьта из шозза хIана хилац аьнна дукхагIа хул 1970 шера СССР-е йоаккхаш хиннача электроэнергел. Юртбоахама производства энергетически потенциал хIара шера йоккхагIа хул. ТIаккха из я-кх из советски юрта боахам хIанз чIоаггIа интенсификаце наькъа тIа, Iилма-технически прогресса наькъа тIа оттаяь лард.

20-ча шерашка юрта социалистически эргалонаш е мохк болабеннача хана ахархошта 100 эзар трактор лулга дагадаьллад В. И. Ленина. ХIанз советски юрта боахамга 250 эзар совгIа керда торктораш кхоач хIара шера. Юкъера лаьрхIача колхоза 40 трактор, совхоза — 60 трактор кхоач. Ерригаш а лаьрхIача колхозийн совхозийн кхашка болх беш я 2,5 миллион совгIа торктораш, 1,5 миллион автомобиль, Iалаьмате дукха тайп-тайпара юртбоахамеи мелиоративни машинаш.

Юртарча къахьегамхой дуккхаза а халача хаоттама хьалашка лелабе безаш хул боахам. Цудухьа тахан эггара лоархIамегIарча декхарех цаI — юртбоахама производство шийн кога тIа чIоагIа латтилга Iалашдари лаьтта леладелга бIаьш шераш хьалхагIа деиз хаоттама хьалех тийша хулга дIададаккхари.

КПСС XXV съездо къаьстта лоархIаме ши декхар оттадаьд советски юрта боахама хьалхашка: хьалхара дар — мохк продовольствацеи юртбоахама бедалцеи тешшаме Iалашбелга, массаза а тоъал юртбоахама продуктай кхоачамаш хулийтилга; шоллагIа дар — городен юртен материальнии культурно - бытовойн хьалаш гаргадигара наькъагIа лерра гIа ухилга.

Укх пятилеткерча планагIа нйслагIча пятилеткаца нийсйнча 16 процент дукхагIа лакхъе лаьрхIад шера юкъера лаьрхIача йоаккхача юртбоахама продукце объем. Эггара лоархIамегIара декхар долаш дус ялат дукхагIа дахар: иттлагIча пятилетке хIара шера юкъера лаьрхIача чудахьа ялат нйслагIча пятилеткаца нийсдича 40 миллион тонн алсамдакха а пятилетка чакхйоалаш шера 235 миллион тоннага дIакхоачаде а деза. ЛоархIаме декхар долаш дус ерригакхы мел йола юртбоахама культураш дукхагIа йоахилга а къаьстта доакъараш дукхагIа кийчделга а. Иштта чIоггIа лоархIаме да хьайбай продукци дикка дукхагIа яхар а. Масала, дулх 17,3 миллион тоннал кIезигагIа доацаш (хьайбаш доадаьчул тIехьагIа хьадаьнна дулх ээача) дакхха, шура 102 миллион тоннага кхоачаш яккха, фуаш 67 миллиардага кхаччалца гулде лаьрхIад.

Дукхха капитальни вложенеш дIайохийт юртбоахама даькъага. Карарча пятилетке из дегIадоаладарга хьожаду 170 миллиард совгIа сом, е халкъа боахамга дIайохийтача ерригача капитальни вложенеех 27 процент.

МалагIа кхоачамаш да вай юрта боахама тахан?

Керттера кхоачамаш кхаш леладарах доахк — керда, хьувкъам лакхагIа телаш дола сорташ, минеральнии органически удобренеш шерагIа юкъеяхьар, боал ца тувсаш лаьтта кийчдара системага довлар, лаьтташта мелиораци яр, кхаш леладе балха овсарле лакха йола техника оттаяр; хьайбай боахаме — племенной гIулакх дIахо тоадари хьайбай продуктивность лакхъяри, доахан дебадар, хIаьта эггара керттердар — тешшаме доакъарий база хьаяр.

Карарча пятилетке 1 миллиони 820 эзари керда трактор, 1 миллиони 350 эзари грузовой автомобиль, 23 миллиард сома маьха, цу даькъе хьайбаш леладарен доакъараш дахарен гIулакха 10,3 миллиард сома маьха тайп - тайпа юртбоахама машинаш лургья советски юрта. Юрташка пайда эца электроэнерги 1,7-зза дукхагIа а хинна, 1980 шера 130 миллиард киловатт-сахьатага дIакхоачаргья. Укх пятилеткал хьалхагIа дIадахача пхе шерарчул 1,5-зза дукхагIа минеральни удобренеш кхоачаргья колхозашкеи совхозашкеи укх пхе шера.

Юртбоахама эффективность лакхъяра боккхача лоархIаме я боахамий юкъарча кооперацеи агропромышленни интеграцеи ларда тIа юртбоахама производствана еш йола специализаци концентраци. Боахамий юкъара кооперации хIанз шерагIа чакхйоаккхаш латт Молдаве, Украине, Белоруссе, РСФСР дуккхача областашка.

Производствана интенсификаци яраи цун эффективность лакхъяраи принципиально боккхача лоархIаме йола йоккхий проблемаш къоастаеча хана Iалаьмате йоккха Iилман потенциал оарцагIйоаккх вай мехка. Белггала аьлча, 1990 шерага кхаччалца юрта боахаме Iилма - технически прогресс яра кийчъеш комплексни программа я. Из болх дуккхача Iилман коллективаша цхьана къа а хьегаш чакхбоакх: кердадараш лохаш я 680 гаргга тохкамий институт, цар филиалаш, станцеш, хIаьта иштта 100 лакхерча юртбоахама дешара заведенерча дукхача кафедрай Iилмахой а.

Юрта боахама дерригача доакъошкеи лостамашкеи дергдолча Iилман балхий шерра программа еннай Iилмахошта аграрникашта. Хила доагIаш дола юртбоахама культурай перспективни сорташи гибридаши, производства механизацеи технологеи средстваш хьалд. белгалъяьй. Уж, ма - дарра аьлча, Iилман продукцена паччахьалкхено даь заказаш, цун дикала хьокхамаш да.

Масала, укх карарча пятилетке селекционераша производствана дала деза тIехьа тIайоагIача хана хIара гектара тIара 80 — 90 центнер хьувкъам баргбола, мергIилг лоаца дола гурахьа дувча кIин сорт, СибарегIеннен Къилбаседен Казахстанан шелала духьала отталуш дола гурахьа ювча культурай сорташ, ялатийца шортта белок йоалла бIаьстан юхье дувча кIинн ялата - фуражни культурай лакха хьувкъам тела сорташ, хий дехкача лаьтташка дIайийча хIара гектара тIара 120—130 центнер яргйолча хьажкIий гибридаш.

Хьайбаш леладара даькъерча Iилмахоша кийчъе еза промышленни ларда тIа хьайбай продукташ яхара эггара прогрессивнегIа йола технологически процессаши цхьан Iаттагара юкъера лаьрхIача шера 5 — 7 эзар килограмм шура яха, чуоттадаьи доажадеши кхоаба доахан коа тIара оалхазараши чIоаггIа дорстаде йиш хулийтаргйола доахани коа тIара оалхазараши дебадара, кхабара, леладара системен.

Iилма - тохкама институташтеи конструкторски бюроштеи хьалхашка декхараш оттадаьд: дIабода къахьегам 1,5 — 2-ззачул кIезигагIа боацаш лохбергболаш лаьтта леладареи хьайбаш леладареи дерригача доакъошта машиний комплексаш хьае. Iилмана заданеш еннай иштта химизаце, гидротехника, лаьттай мелиораце, производства экономикаи организацеи даькъе а.

Юрташка йоккхий социальни эргалонаш ергья пхе шера экономически программа чакхъяккхаро. Общественни боахамгара колхозхошта хьатIайоагIа доходаш 24—27 процент, болхлойи гIулакхерча наьхеи доходаш — 16—18 процент дукхагIа хургья. Дикка йоккхагIа хургья дарба дара, дешара, кадрай квалификаци лакхъяра, уж пенсешца Iалашъяра пайда эцаш йола общественни потреблене фондаш.

Борис РУНОВ,
СССР юрта боахама министра заместитель.
(АПН).

деннача керта чешта кIалхара, са дагардар ха гIерташ санна, кIирденна согахьа хьежар къаьга жогIара бIарган. Ахьмадагара дийхар аз долла хIама леррагIеи юххьанца дензи хьадувцар. ТIаккха дIаволавелар из... шийн даь наьнагара.

— Со хьалхеваьча са даь нанас дувцар, со ваьча хана, тха наьха Iаьделагiа, са гIовга еллай «Со кхера ца луш кулг хиннад хьа даь, хьа хургдий иззаморг?» аьнна Iарбий меттала даь йоззув, а долаш йола шалта. Кхы сога хьа ца кхоачаш дIаяьчнай из шалта. Со кхийнача хана герз леладеш бацар юртара маIа нах. Бакъда, дас шалта Iаьдала дIа а еннаяцар, каг а яьяцар, лочкъаяь цIеи тховрах дIаеллаяр цо из. Наггахьа мара бIаргагацар сона сай да. Цо са нана йитаяр, хIаьта со лелаве шийн наьнага дIавеннавар. Из еннача тIехьагIа, тIом хьовча ханна нийсделар из, шийлача цIалга чу цхьаь висар со. Баркал хилда школа директора, Алиев Ахьмад-Рашида, из хIанз пенсе тIа а волаш Зубутли-Миатле вах. Цо къахьийгар город Каспийскерча ФЗО со деша вахийтара. Каменщика дешар дешаш, гIаьш техка Iомавала лаьрхIа вар со. Цу ханна тIом хьайра. Каспийске боалабир Украинера эвакуаци яь кхалнахи бераши. Унзара хIамаш дар цу нахагара тхона хьахезараш. Со цу хана комсомолец а, хIаьта, беррига са новкъостий а санна, фронте гIорг фуннагIа дергдолаш а вар. Комсомола райкоме аьлар сога: хIанз а зIамига ва хьо, кIеззига кхы а ондавала. ЦхьабакIда оаха, пхиъ вIашагIа а кхийтта, тхоашккара даха лаьрхIар фронте. Гудермеса станце эшелона тIара Iо а даьха, ле а лийна, цIалаьхкар тхо. Иштта со Миатле юха веча укхара хайра сона да эскаре ваьккхалга, хIаьта даьсесаг шийн нах болча дIаяхаяр.

ХьатIаэттар 1942 шу. Цкъа цхьан Iуйрийна чкъаьрий лувца Сулака тIа вахар со, хIаьта со юха чукхаьчача хана чухьнахьара дIакъяйча яр цIен ниI. ЧIоаггIа хIама техар аз. Лоалахой шоай цIечошкара хьаара а баьнна, фу хиннад-хьогI яхаш санна, хьахьежар. ТIаккха цIаьхха ниI хьайийллача, военни форма а ювхаш латта сай да бIаргавайра сона.

— Фу деш латт хьо? Хьачувала.

Чов хинна цIавенав моттаиш вар со да, хIаьта аз бийса хьатIаялца ваьгIа е ваьгIа, дIавахар. Айлаюкъе хабараш дар дувцаш — из дизертир а цхьанахьа лоамашка хьулалуш а ва яхаш.

Цхьа бутт баьннача гIолла да юха гучаваьлча, аз аьлар: «Герз Iо мишта кхессад Iа?» Низ болаш ма вий хьо, юрта мел вар ма кхерарий хьох». Цо жоп делар: «Ваха безам ба са». ТIаккха аз аьлар: «ХIаьта фашисташ Миатле а баьхка, етта болабелча?» Жоп далара меттел бата тIа тIоара техар цо сона, хIаьта аз эгIаз а ваха цхьа хIама аьнна цIогIа техача, етта волавелар из сона, къиза йийттар.

Кхо бутт баьккхар дас лоамашка хьулалуш лелаш. Цул тIехьагIа хьакхайкадир, ше раьза а хинна тIавенача гешт дергда аьнна. Да тIавахар. Юрта юхавера. ЗаконагIа гешт даьдар цунна, со гешт дулургдолаш вацар. ХIара цIеннагIа Дай-мехка тIем тIа бахабар маIа нах, тха цхьа цIа дар массанена а юстара даьлча санна дагIаш — юххе гIолла тIехбоалаш нах харцахьа хьежар тхона. Щеро дегаш сов дIоахдаь бола нах кийча бар алхха тIем тIа пхорчашта «гора увттарах» саг гоамвала, хIаьта шоаш шоашта а гоама хетар царна нагахьа санна цхьацца бахьанагIа тIем тIа дакъа лаца вIаштIехьа ца доалаш шоаш биса хиларах...

Эхь тIера дIа мишта доаккхаргда! Шоаш раьза а хинна тIем тIа баха ловраш тIахьех аьнна 1943 шера хьакхайкадаьча хана да, кхетам чу а вена, эскаре ваха дIаязлургва аьнна хеташ вар со. ХIаьта из шийна гале чу хIамаш а ехка, шалтеи тIехкари а хьоарчадаь, лоамашка хьалаахар. Цу хана со дIаязвелар Нах вIашагIкхийттача метте эггара хьалха хьалтIа а ваьнна къамаьл дир аз. «Масса шу даьннад хьа?» — хаьттар сога военкомо. «Барайтта». «Бакъ хургдац из!» «Юртсовета секретарага дIахаттал Iа». Секретаро, вела а къежа, аз яхар бакъдир, сона ловллаха вахаши кхоачаш ялхайтта шу а даланза со волга ховши ше веллашехьа а. Нах вIашагIкхийттача метте шоаш раьза а хинна эскаре ваха дIаязвелар ялх кхы а.

Цул цхьа-ши ди хьалхагIа тха лоалахочун — мар тIем тIа ве а вийна дуккхача берашца цхьаь йисача жерочун — гамаж яйнаяр. Цул дезагIа цхьаккха хIама дацар цун. Ерригa юрт яр лувш, бандиташта сердаш. Цу хана Махачкале вода со накъавоаккхаш хиннача са даьвеший сесаго наькъа водача сона гале чу кхача беллабар. Тхоаш раьза а хинна тIем тIа водаш вола тхо ворхIнех хIараненe ваькъа долхаш салаIа Iохайшача хана, шишийн даа хIама хьатIа а даькха истола тIа Iодиллар. Аз а хьатIадаьккхар сайгара дар. ДIахьежача — цецваьннача вагIийсар со: гамажа дулх. Тхоах саго кулг дIатоханзар цунах.

Бакъдар, сий, паргIато бахьан долаш, са дас гамаж лочкъаяь, са сакхийнадар, из жеро санна бола миска кхалнах бахьан долаш тIом бе долхаш тхо. Кхы цхьаькха цхьан хIамах а сакхийоа са цу хана: фронта лини Миатли яхача юрта юкъе гIолла а чакхйоалаш яр.

— Со юхавалица сабар делаш, — дийхар аз новкъосташкара. Ведда юхавахар со Миатле. УрагIа тIаводаш са а хьаьде. Iовожар юха а, гIетте, водар. Жерочун цIагIа дIачуваьннача хана дукха ха яьккхар аз са дIа а лаьца дош ала ца могаш. ХIаьта из со ше йолча сенна вевав шийна ховш санна бIарахьежар сона. Гамажа дулх мича дIалочкъадаь доалл цунга дIа а аьнна, се ма водда милиционер волча вахар со.

Цул тIехьагIа вахаш айса мел йоаккхача хана дицлургдоацаш дег чу дижар сона 1943 шера 24 марта ди. Даьна нахта яккха игг шу ха а тоехаш суд хилар цу хана. Цу дийнахье я Махачкалера фронте дIавахар со. Орелан Минскан, Варшава а Познана а юхе тIом баьб аз, берлински операцена юкъе дакъа лаьцад. Когах чов хиннай, III степена Слава яха ордени дукхха медалаши еннай...

...Юкъах ца воаккхаш ладувгI аз Ахьмада дувцачунга, тахан шийн дага мел дар хьадувца, хьаалийта дезаш из хилар кхетаду аз. ХIаьта эггара хьалха бIаргавайнача сага хьалхашка из де, тешалаш, атта дац къонахчоа. Бакъда, дIа а хьа а къамаьлаш деча хана гучадоал, тхо кхы сел иштта хийра а ца хилар. Из-м хац сона, кхыметтел — кхоаччара хилар а: цхьа салтий вошал долаш, хIана аьлча тхо шаккхе а Минска юхе тIом беш а цига вIашагIкхета тарлуш а хиннав, хIаьта вIашагIа ца кхетар кхыметтел тамаш а я. Цунах хов сона, Ахьмада мел дийцар бокъонца бакъ долга. Цо къайлахьацар даьца а гаргарча нахаца а нийсденна шийн гIулакхаш. Духхьал хьаьлар цо: шийн да дизертир хинна ца Iеш, дала оарц доаца кхалсаг йовха а эхь доацаш вола бандит а хилар сайна бIаргадолцша йолча хана, шин дагара а волаш, даьна духьала хIама ца доаккхаш лийлар ше.

Из дов, бакъдар аьлча, шийн ханаца лархIа доагIаш да, дале а, тахнара вай денош а хьелу цо. Ширача замалахьара юкъмоттиг тишъеннилга цIаьхка цо хьахьокхар аьнна а доацаш. Дизертира воккхагIволча вошас—75 шу даьннача Махьмуда шийн дагахьа а наха хьалхашка а Iоттараш ю Ахьмада, цо тайпан боккхагIбарашка хаьтта хIама а доацаш, шийн даьна мотт тохарах. Даьсесаг ПаьтIамат — лоалахошка ледкъ, Ахьмада хIалакъьяй ше, маьрах яьккхай яхаш. Шаккхе а ши воккха саг — пенсионераш, паччахьалкхено Iалашвеш ва. Фуна юкъера бохам къайла хьу царна, сагото тIаэттача хана цар вошасе мароп из паччахьалкхе лорае ца тигаро. ЦхьабакъIда, гай цIаьхха а дIаях, из долл хIама дIадоалаш латта шиоча замалахьара Iаьдалаш алхха цIаькха а дIадовзийтар духьа дийца ца хилар. Къонахчар, тахан ПаьтIамата лодкъам хозаш барий уйла е еза.

...Цу хана баьхача нахах хIаранена шаьра дег чу латт тIемах йола йIайха уйла. ХIаьта цу уйлано, тхьовра вай йийцача дулха чIегилго Ахьмада кулгаш доагаден санна боагабергбий-хьогI тIехьагIа баьраш, тIема деношкарча событеех дола хIамаш книжкаш тIара, дувцаш хазарах мара ца ховраш?

Тахан. Советски Iаьдала 60 шу дуза ди хьатIаотташ, ленински гварде сийлахьча гIулакхашта сужне а долхаш, граждански Сийлахь-боккхача Дай-мехкеи тIемий салтий майралах доккхал а деш, вай, бIарга са санна, лорае еза цар вахара нравственни принципаш. Александровски централа камерера большевика Дзержинске шоаш ма-ярра хоза язъеш йийца принципаш.

Цо яьхад, наьнацарча е дукхабезача, безача нахацарча безамал шерагIеи чIоагIагIеи бола безам шийн дагахьа болаш хила веза революционер. Дег чура из цIена уйла чIоагIа я шийн моральни хьехамца: «Иштта ваха воагIа хьо, иштта хила веза хьа». ХIаьта из принцип хана йIоахалла яйнаяц, дега уйла шелъеннаяц.

А. ПОДОЛЬСКИЙ,
Къилбаседа Кавказа АССР-ашка гIолла «Советская Россия» газета собственни корреспондент.

Доазол дехьара

НРБ. «Дунайтранс» яха советско-болгарски транспортни товарищество болх бе йолаеннай укх шера. Советски Дунайски пароходствои Болгарски хии пароходствои дIа-юха кхахьа леза мухьарч малагIаш да а хьежа вIаший барт а баь юкъарча шера планагIа болх беш я. Хьаьий ший тайпара цаI йола «доттагIален флот». Иштта цхьана болх беш юкъара хьашташ кхоачашдеш хиларо торо хулийт дуккха дикагIа пайда эцаш кемаш леладе.

СУРТА ТIА: Лом яхача дунайски порте болгарски машинаш йотташ латт.

БТА — ТАСС сурт.

«ЦIЕЧА ЧЕПЕЛЕРА» НАХ

Будапешта гаьна йоацаш Дуная хий гонахьа а долаш улл Чепель яха гIайре. ВНР эгтара йоккхагIа йола промышленни комплекс — Чепельски металлургически машинаш хьаю комбинат цу тIа я. Комбината цехашка лоаладу болат, арахец цIи хезача «Икарусешта» лаьрхIа оатхалаш, хьаю сиха болх бу станокаш.

Венграша деча куралца цуна йоакхэ цIи я—«ЦIе Чепель». 60 шу гаргга хьалха цун болхлой герз бе а делла лаьттар 1919 шера кхайкаяь хиина Венгерски советски республика лораеш. ТIом хилале хьалхарча шерашка уж бар пролетариата классови къовсама юхьиг лелаеш, хIаьта халкъа Iаьдала шерашка дегIаена социалистически общество хьалъеча хьалхле лелаю отряд хилар цунах, дукха къахьегама боламаш цар дIадолалаьд.

Венгре къахьегамхоша чIоагIа раьза хинна хьаллавцар «Сийлахь — боккхача Октябра 60 шу дизарга СССР лаьрхIа дола экспортни заказаш ханал хьалха кхоачашде» яха Чепельски комбинате хьакхелла болам. Ерригa республика нийсъяла йоласлар Октябра хьалхарча яхье хьалха латтарашца, цар цIи берригача мехка яха яьлар.

Шлифовщик волча Суровец Ласлона хетачох къахьегама овсарле дегIайоалаяра дIоагIа социалистически интенсификаци къахьегама рационализаци. Цо кулгалду инструментальщикий биргада — предприятера дикагIчарех цаI. Цу бригадо доккха дакъа лоац комбинате шерра баьржача «Дефекташ йоацаш бола къахьегам» яхача боламе. Суровеца бригада дакъа юкъе ца долаш лацар «ЦIеча Чепеле» «Бригада хIара члено шера цаI мукъагIа новаторски предложени ялар» яха болам баржар а. Яхье котвалара кIезига лоархIам болаш лерхIап Суровеца кулгалдеча инструментальщикаша кхыйола говзалаш кагаерзаяр. Царех хIаране дош деннад новкъоста говзал хьаIомае. Цу гIулакхо белгалдаккхал аттача даьккхад дуккха а производствени балхаш чакхдоахилга. Специалисташа даьча лоархIамех, йоккха тоннаж йола оборудовани вIашагIйоллаш Л. Суровеца бригада болх беча участко пятилетка чакхйоаллаш лургбола экономически пайда 17 миллион форинтага дIакхоачаргба.

Ходаь рузкъа паччахьалкхен копилка чу тIоргда, цо новкъостал дергда завод тоаеш эргаяккха лархIар чакхдакккха. Укх 1977-ча юбилейни шера комбината коллективо дош деннад планал совгIа 700 миллион форинта маьха продукци яла.

Къахьегам тIа хьоккам бенна Iац чепельцаш. Укхаза чIоагIа йоакхо ю Венгерски социалистически болхлой парте XI съездо хьалхашка оттадаь керда саг - коммунистически общество хьаергйола саг хьалкхевар дIадехилга вахаре кхоачашдара.

ВСРП комитета секретара Тот Эрне лерхI ший инициа-къахьегам — коллектив социальни дегIаяра лард. Укхаза боккха мах бу болхлой доттагIала. ГIулакхашца шерра дувц комбината къахьегама а юкъара а вахар, Советски Союзеи социалистически мехкашкийи къахьегамхоша дIадоладаь дикадараш. Марксистско-ленински кхетам совбаккхар, буржуазни идеологеца къовсам лоаттабар массаза а керттера терко тIайохийта хIама да комбината партийни организаце балха юкъе. Болхлоша коммунисташа шефство лелаю къонача специалисташта, цар вIашагIкхетараш хул предприяте ветеранашца, «ЦIеча Чепела» революционни а къахьегама а гIулакхех дувц.

Советски Союза лаьрхIа дола заказаш ханал хьалха кхоачашдар сийлахьа а бехктокхаме а декхар, къахьегама а политически а гIулакхех доккха дакъа лацара низ бола стимул хинна дIаэттай укх юбилейни шера «ЦIеча Чепела» хIара болхлочунна.

К. ПУЧКОВ, (ТАСС).

КАЛЕЙДОСКОП

Небоскребаш яхье яьнна

Лаьттан участкай мах хаддаьза лакхлуш хиларах зданеш тIа - тIа лакхагIа хьалъяьза ца боалаш ба американаш. Укх тIеххьарча ханналца цу гIулакха эггара тIех яр Нью-Йоркера Дунен халкъашта юкъера торгови центр. 1974 шера хьалхара моттиг яьккхар кхыъкхеча американски городо — 110-эза вIаштIаръяь небоскреб хьалъяьча Чикаго. Цига дIачуяхар «Сирс, Робак энд компани» яхача дуккхача къамий корпораце штаб - квартира. 443 метр лакха яр здани. Ерригa а лаьрхIача 40,8 гектар дIалоацача моттиге чутарвеннав фирмера 16,5 эзар гIулакхера саг. Цар гIулакх деш я 103 лифти 18 эскалатори.

Цхьабакъда цунца чакхйоалаш яц «небоскребий яхь». Иллинойс яхача штатерча город Баррингтоне хьалде доладеш да аьшкабетонах даь 120 этаж йола 490 метр лакха цIеиош. Тоьал тамашийна цIи тиллай небоскребах — «Баррингтонски космически маха».

(АПН).

Бельмондо тIем тIа вода

«Хьайба» яха кинокомеди йоаккхаш ва французски актер Жан-Поль-Бельмондо. Цун турпал — Амос яха цIи йола цIокъ. Цхьан сцене эггара хьалха хIама тоххашехьа а цIокъ кIагора дахийта дезаш вар Бельмондо. Из къовсам дIаболабеннача юххье цхьа минут яха мара доккха хатар хулар: дорхденнача Амоса тIодашта юкъера халла хьаваьккх», Бельмондо. Цхьабакъда иштта моттиг нийсъеннача тIехьагIа а хьакхайкадир актера, каскадергара новкъостал а доацаш, цу тIема се духьала отта безам болаш ва со аьнна.

(АПН).

Акселераци — американски IаьдалагIа

Нью-Йорка полице массехк ди даьккхад пхи шу даьнна кIаьнк лочкъаваь зуламхо лохаш. Из хиннай... 12 шу даьнна йиIиг. Берашца ловзаш лелача хана дIадигад цо цIеи юххера бер. Цул тIехьагIа даьшка телефон а теха, ше яхар дIакхайкадьд цо царга — шийна кочи ши туфли эца 17 доллар дийхад цо царгара караловцама...

(АПН).

СОВЕТСКИ МАШАРА ФОНД: ФУ КХОАЧАШДУ ЦО?

«Сердало» газета редакце вехарца укх деношка редакце вена хилар Советски машара фонда новкъостал дара республикански комиссе бехктокхама секретарь Василий Степанович Симарзин. Цунгара дийхар Советски машара фондах, цун формаех, цо кхоачашдеча гIулакхех, машара фонд алсамъяккхара республикерча къахьегамхоша дечох дувцилга. Шийга даьча хаттарашта жоп делар цо.

— Маца, мичахьа дуккхьашха вIашагIйоьлла йолайир машара фонд?

— Советски машара фонд советски общество шин лоIамагIа вIашагIъелла юкъара организаци я.

Фонд вIашагIъеллай 1961 шера 27 апреле Советски Союза общественни организацей викалаша.

Советски машара фонда членаш я: машар лорабара Советски комитет, доазол арахьарча мехкашца леладеча доттагIалени культуран бувзамий Советски Союза обществаш, Азеи Африкан мехкашкарча цхьанбарта Советски комитет, Советски кхалнаьха Комитет, Iилмахой Советски пагуошски комитет, СССР кагирхой организацей Комитет, тIема ветеранийн Советски комитет, СССР-ера ООН-а новкъостал дара Ассоциаци, ЦIеча ЖIарген ЦIеча Ах беттен обществай Союза исполком, Центросоюз.

ФОНДО ДЕ ЛЕРХIАРАШИ ДЕКХАРАШИ

Дерригача дунен тIа машар лорабари чIоагIбаран, халкъашта юкъера доттагIал, вIаши дагардар, барт-цхьоагIо дегIайоалаяра новкъостал деш йола, массане а деррига герз дIададаккхара тIехьа латта организацеш нах ахчанца хьаллацара лаьрхIа я Машара советски фонд.

Фондо новкъостал ду машар безача советски нахан машара тIехьа, машаре дахара тIехьа, къовсаме дола паччахьалкхенашта юкъера дешаш машаре къоастадар тIехьа латтача доазол дехьарча мехкашкарча организацештен, хIаьта иштта дентелаштен юкъера бувзамаш а вIашагIкхетараш а шердара, машара гIулакха духьала йоачача доазол дехьарча фондашца, организацешца, къаьст-къаьстта болча нахаца гIулакхаш леладу.

Фондо ахчанца новкъостал ду конгрессаш, конференцеш, семинараш, фестивалеш яра; выставкаш оттаяра, машара тIехьара халкъий болам шербательнии болам шербара, цар культурнии образовательнии боарам лакхбара тIадерзадаь кхыдола гIулакхаш дара.

Машара Советски фондо средстваш тел машар лорабара, герз дIададаккхара, ядерни герз ца мегийтара, ядерни энергех машара тIехьа пайда эцара хьакъехьа Iилма тохкамаш дара, машари халкъашта юкъера доттагIали чIоагIдеш йола монографеш, бюллетенеш, плакаташ, кинофильмаш, кхыйола материалаш арайхара.

Фондо интернациональни новкъостал ду империалистийн колонизаторийн агрессивни политикана духьал, къамаш мукъадовларан социальни прогрессан тIехьа къовсам лоаттабеча Азерча, Африкерча, Латински Америкерча халкъашта.

ФОНДА СРЕДСТВАШ

Машара советски фонда средстваш хьаIов цаха шоай лоIяме хьателача хIамаех. Уж вIашагIкхет советскии доазол дехьарчен организацеша а гражданаша а телача ахчах, кхыча совгIатех, авторски гонорарех, изобретенеех луча ахчах, фонда хьаекна искусства произведенеш дIайоаржаярах а библиотекаштен коллекцештен тIера а доагIачох, спектаклеш, концерташ оттадарах, сайренаш ярах, лекцеш ешарах, спортивни выступленеш ярах доагIачох, кхыдарех.

Взносаш дIайийо Госбанка ерригача отделенешка. Грознера счет № 70096 я.

ГIО ДАРА КОМИССЕШ

Фонда беркате декхараш толамца кхоачашдара городашка, районашка промышленни предприятешка, колхозашка, совхозашка, учреждененшка, дешара заведенешка, творчески организацешка вIашагIъехк машара Советски фонда гIо дара комиссеш. Царна юкъебохийт общественносто партийни, профсоюзни, комсомольски организацей, кхалнаьха советий, иштта кхычар а викалаш, тIема а къахьегама а ветеранаш. Цу комиссеша шоай болх бу кхыча общественни организацешца цхьана партийни органаша кулгал а деш. Из болх бу общественни хьисапе.

Городскойи районнии комиссеня юкъе хул 7-негара 13-нега кхаччалца саг. ХIаьта предприятешеи организацешеи шоашта безарга хьежжа дукхагIа хорж уж.

Машара фонда гIо дара группаш вIашагIъехк цехашка, совхозий отделенешка, колхозий бригадашка, вузий факультетпашка, кхычахьа. Покхкха йоацача коллективашка фонда уполномоченце хорж.

Комиссей членаш чIоагIбу парте городской, районни комитетий бюрой заседанешка, парткомашка, партийни организацешка. Комиссе членаша председатели секретари хорж. Ше деш дола гIулакхаш комиссе нахага дIадовзийт кепайоазонта, радиога гIолла.

КОМИССЕЙ ДЕКХАРАШ

Машара советски фонда комиссей керттера декхараш да:

— кхыча общественни организацешца цхьана КПСС-ен Советски правительствай машара арахьара политика дIайовзийтар, советски патриотизман пролетарски интернационализман хьесамца къахьегамхошта кхетам балар:

— империализма агрессивни гIулакхашта духьал, машар лорабари чIоагIбарай тIехьа, халкъашта юкъера доттагIал, вIаши дагардар, барт-цхьоагIо чIоагIъяра тIехьа къовсам лоаттабеча доазол дехьарча боламаштеи организацештеи машара Советски фондо ду материальни новкъостал дIадовзийтар;

— къахьегамхой коллективаша, творчески объединенеша, хIаьта иштта къаьст-къаьстача наха а машара фонда луш дар вIашагIтохар, машара фонда ахча телача наха деш дола патриотически, интернациональни гIулакхаш дукхалнешка дIадовзийтар.

— Предприятешка, колхозашка, совхозашка, дешара заведенешка, учреждененшка беча балха формаши методаши малагIаш я?

— Беррига болх бу партийни организацеша кулгал а деш кхыча общественни организацешцеи боахамий кулгалхошцеи цхьана. КПСС XXV съезда решенеш толамца кхоачашъярах йола беседаш ю, лекцеш еш, тематически сайренаш, собранеш, митингаш ю, интернациональни доттагIала тIехьа вIашагIкхетараш ду, машара вахте оэттаря. субботникаш, воскресникаш дара, цхьан дийнахьа доагIа алапи машара фонде дIачудалара тIахьехамаш ду. Цхьайолча предприятешеи гIишлошъеча организацешеи бригадана, участкана, сменана юкъе дIаяэбу турпалаш, космонавташ, цIи хеза нах. Даьхе бахьан шоай са дIаденнараш, пачна доагIа алапи машара фонде дIачулургдолаш.

Рационализаторски предложенеех доагIачох дола дакъа машара фонде дохийтаргдолаш къамаьлаш ду рационализаторашцеи изобретателашцеи. Машара фонда премеш, гонорар, кхыйола доходаш ялара нах тIахьех.

Шоаш даькха алапи машара фонда лургдолаш лаьрххIа йола рейсаш ю транспортни организацеша.

Клубий болхлоша художественни самодеятельноста концерташ увттаду мах а боакхаш, цига хьаIайнар машара фонде дIачулургдолаш.

Балха боаца баха нах юкъеозара уж баххача партеи правительствай машар беза арахьара политика дIайовзийташ беседаш ю, цар машара фонда юкъе дакъа лацара тIахьех.

Цу фонда ахчанца новкъостал дара тIахьех вузий, дешара юкъерча специальни заведеней, училищай, школай преподавателаш, студенташ, дешархой, медицински учреждений болхлой, больницешкара, санаторешкара унахой, курорташка салоIараш.

Физкультурни организацеша футбольни матчаш, гимнастий мероприятеш ю, кхыдараш ду, цига хьадаьккхар машара фонда дIачулургдолаш.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙЧЕН КЪАХЬЕГАМХОША МАШАРА ФОНДА ЮКЪЕ ЛОАЦА ДАКЪА ДУВЦАЛ

— Вай республика ерригача районашкарча городашкарча тайп-тайпарча наха дакъа лоац машара фонда юкъе. Ветерана шин пенсех, ахча ду, дешархочо—тиша аьшк, макулатура гулъярах, болхлочо — балха ди чакхдаьнначул тIехьагIа массехк сахьата е бIарчча дийнахьа къахьегарах, студента гIишлошъеча отряде болх барах денначох дакъа ду машара фонде. Иштта кхычар а дакъа лоац машара гIулакха юкъе цу фонде гIолла.

1976 шера республика къахьегамхоша машара фонде дIачуделар 200 эзар сом. Предприятей, колхозий, совхозий коллективаша тела йоккхий взносаш ювца йиш яр. Масала, духхьала цхьан Шелковски района дIадахача шера цу фонде дIачуделар 20798 сом, укх шера 8 бетта — 20577 сом.

Машара тIехьабарийн машара Советски фонда юкъе дакъа лоацарийи хиннача республикански активо общественни организацеш тIахьийхар Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 60 шу дизари машарах дола ленински декрет араданнa 60 шу дизари машара а дунен халкъашта юкъе барт-цхьоагIа хилара а идеяш шерра дIайовзийташ, вай партеи правительствай машар беза арахьара политика йоашхаш болх беш, къахьегамхошта интернациональни патриотически кхетам луш белгалдаккхара.

Активо республика къахьегамхой тIахьийхар дунен машар чIоагIбара, лорабара, халкъашта юкъера доттагIал, вIаши леладу дика гIулакхаш шердара кхы а чIоагIагIа новкъостал дар духья машара Советски фонда юкъе дуккхагIа дакъа лацара.

ОКТЯБРА 60 ШУ ДИЗАРГА.

ВАЙ ЧЕХОСЛОВАЦКИ ДОТТАГIИЙ ИЗДАТЕЛЬСТВАШКА

Чехословаке болх беш я шера юкъара тираж 80 миллион экземпляр йолаш 7000 книжка арахеца 56 издательство. ТIехьарча пхе шера цар арахийцад перевод яь 2720 книжка, царна — 677 советски эрсийн яздархой дараш. ТIехьарча шерашка чешскии словацкии издательствай балха тIа дукхагIа пайда боал социалистически мехкашца вIаши цхьана гIулакхаш леладарах, къаьстта Советски Союзаца. Из СССР хетаяь изданеш советски авторашта ю переводаш дукхагIа хиларца гучадаьнна Iаш. ТIа-тIа дукхагIа арадувл цхьана ду балхаш: знаней тайп-тайпарча доакъой книжкаш, альбомаш, наха хоатташ дола брошюраш. Социалистически паччахьалкхеней издательствашта юкъера цхьана леладу гIулакхаш чIоагIлуш хилара къаьгга телаш да ворхI мехка цхьан хьана араяьккха фашизм йохаяь 30 шу доалаш хинна «Коталон библиотека» яхача дунен халкъашта юкъерча книжкай сери. «Художественная литература» яхача московскии, «Татран» яхача братиславскии, «Одеон» яхача пражскии издательстваша кийчъеш я эрсий, чешски, словацки классически произведеней библиотека. ЧIогIа хоатташ я «Славенский писатела» — «Керда советски творчество» яхача издательства арахеца сери, цига йоккха моттиг дIалоац СССР халкъий яздархой книжкаша.

Дукха арадувл Сийлахь-йоккхача Октябрьски революцена, КПСС исторена, 1941 — 1945 шерашка хиннача Даймехка тIема, 1945 шера бIаьсти Советски Эскаро Чехословаки мукъаяккхара хетадаь книжкаш. Наха чIоагIа хьашт долаш я чехословацки яздархоша СССР-ах, советски халкъа вахарах яэъю очеркаш, дувцараш, повесташ. Масала, дешархошта чIоагIа дезаденнад словацки прозаика Яна Козака «КIай IаьгIар» яха СибарегIа хиларах яздаь книжка.

Сийлахь - боккхача Октябра 60 шу дузаш арайоал 130 совгIа издани. Царна юкъе В. И. Ленинах хержа сочиненеш, Л. И. Брежнева книжкаш, цийн томах дола СССР истори, СССР зIамига географически энциклопеди, и. кх. дI.

Советски литература чехословацки книжкаш дешачунга чешски, словацки меттала даькха кхаьча ца Iеш оригинале а кхоач. 1976 шера СССР-гара нийцар юкъара тираж шиъ ах миллион йола йиитта эзар цIи йола тайп-тайпара книжкаш.

Дукха ха йоацаш Москве хиннача, «Книжка прогрессан машаран гIулакх ду» яхача девизагIа дIайихьача Дунен халкъашта юкъерча книжкай ярмарке чешскии словацкии издательстваша цIаькха а баккъдир Европе кхерамзлени вIаши цхьана гIулакхаш леладарен Хельсински Совещане Юххерча акто ма-яххара халкъашта юкъера культурни гIулакхаш леладелга дегIадоалалеча шоаш доккха дакъа юкъе хьолга, дунен мехкашта юкъера культурни бувзамаш хьинаре чIоагIделга.

Цох а СССР-о Чехословакеца культурни гIулакхаш цхьана леладара кхыча дуккхача аспектех а къамаьл дир дукха ха йоацаш советски яздархой группа Москве ЧССР посольства советникаца Грушковиц Михаилаца вIашагIкхийтача. Къаьстта аьлча, советника Нохч - ГIалгIайченах дика дешаш кIезига аланзар. Из къамаьл дара бахьан дар Чехословацки кино деятелий группа НГIАССР-е хилар. Нохчашеи гIалгIашеи хьаша тIаэцар чIоагIа мах беш дийцар чехословацки доттагIаша, хIаьта шоай аргIанна беза фусамдай кастта Чехословаке хьоашалгIа а бийхар.

Грушковиц Михаила иштта дагадохийтар ЧССР-и НГIАССР-и юкъера традиционни бувзамаш: революци йолаш Грозне большевикашта юкъе вар Чехереи Словакереи массехк коммунист, шоай аргIанна Сийлахь-боккха Даймехка тIом болаш чешскии словацкии партизаний отрядашка майра лийтар Нохч-ГIалгIайчен викалаш. Нов. Грушковица аьлар советско - чехословацки произведенеш — книжкаш, фильмаш, спектаклаш чешски, словацки, эрсий, нохчий, гIалгIай яздархоша режиссераша, актераша, художникаша цхьана дакъа а лоацаш хьанийча бакъахьа дар аьнна.

—Оаха чIоагIа кийчо ю башха-дикача цIейна — Октябра кховзткъа шу дизара, — аьлар новкъоста Грушковица, — из тха цIей, Чехословаке деррига халкъий цIей а ма-дий.

ШЕРИПОВ Супенбек.

Вай мехкахо— дунен чемпион

Дунен халкъашта юкъерча яхьашка тIа-тIа дукхагIа толамаш лаха болабеннаб Нохч-ГIалгIайчен спортсменаш. Царех дукхагIдараш РСФСР заслуженни тренера Багаев Деге Iомабеча ший лоIамагIа кIалтохаргах летарашца дувзаденна да.

Иштта 21-ча октябре денз Швейцарерча г. Лозанне чакхйоаккхаш хиннача ший лоIамагIа кIалтохаргах латара йолча дунен чемпионате 100 килограммага кхаччалца дозал долча атлеташта юкъе вар Грознера дунен халкъашта юкъерча класса спорта мастер Бисултанов Асланбек.

Хьалхарча вIашагIкхетарашка денз эшар фуд ца ховш хьаена Асланбек толаме финалага кхаьчар. ХIаьта цига цунна духьала латташ вар ГДР-ра цIи хеза атлет Х. Бюттнер. Цхьабакъда вай мехкахочун говзал дикка лакхагIа хилар. Цхьайтта очко совлен а йоаккхаш котваьлар из.

Иштта Нохч-ГIалгIайчен спорта исторе ший лоIамагIа кIалтохаргах латара хьалхара дунен чемпион хилар вай мехкахочох.

М. САЛМАНОВ.
В. ЕЛИЗАРОВА сурт.

ШАХМАТАШ

Городерча шахматни клубе дIахьош я маIача наьхен кхалнаьхен шахматех ловзара республика чемпионаташ.

МаIача наьха турнире чакхъяьннай 7 тур. Бакъда, спорта мастер В. Дорошкевич нийсаза лайзав, хIаьта хьагучох из хьалхаваьннав — 9-нех ворхI очко я цунга. ВорхI парти лайзачул тIехьагIа 5,5 очко я къоначa спорта мастера В. Хаита. «Урожай» ДСО спортсменаца В. Джанар-Алиевца ловзаш духхьашха нийшр цхьоалагIа разряд йола В. Брюзгин.

* * *

Кхалнаьха чемпионате дакъалоацаш 12-тта доакъашхо я. ХIанз гIулакхаш эггара дикагIа лел Межидова Маринай. Пхи парти лайзачул тIехьагIа пхи очко я цун. Иштта аьттув болаш ловз 3 очко йола Г. Манакова а.

Турнире кхычарел тIехьагIа юкъеена я дIадахача шерара республика чемпионка Л. Шматова. Шин вIашагIхетаре шиъ очко яьккхай цо.

Турнир дIахо йодаш я.

В. ЖУК-ТРИПОЛИТОВ.

Керда Iилман болх

Нохч - ГIалгIайчен истори дезараштa дика совгIат даьд исторически Iилмай кандидата Мужухоев Макшарипа «Юкъерча бIаьшеренашкарча ГIалгIайчен материальни культура» яха книжка арахийцача республикански книжни издательство.

Цу книжкана юкъедахад дуккхача шерашка ГIалгIайчен лоамашка экспедицешка ухаш но ше даьча Iилман тохкамий, шийна хьалха цу лоархIамеча проблема цхьанцайола оагIонаш Iомаьча Iилмахошта карагIдаьннарий лерагIа даь дола дукха зеденнараши выводаши. Ала доагIа М. Мужухоевал хьалха юкъерча бIаьшеренашкарча лоаман ГIалгIайчен материальни культура дегIаяхара дош бIарчча хьа а нийца цхьаккха Iилмахочо ца техкалга. Кердача книжкана безам тIеозаш да Iилмахошта кIезига е кхыметтел вIалла а йовзаш йоаца архитектурни археологически объекташ автоpо тохкаш хилар.

Цу кердача Iилман балхо торо лу дIаяхача замалахьа гIалгIай материальни культура дегIаахар мишта хиннад довзарал совгIа цар общественни дынен сакхетама боарам бовза а. Цудахьа Iилмахошта, студенташта — вайнаьха исторе Iомадеш мел бараштa дика накъадаргда из книжка.

С. ПАРЧИЕВ.

Наьха аьттон духьа

Цхьа бутт совгIа ха я вай республика городашкеи юрташкеи сберегательни кассай балха хетадаь общественни хьажар чакхдоаккхаш латта. Цун керттера декхар да сберкассай болх лерттIа вIаштIехьбаккхара новкъарле еш дола гIулакхаш гучадахар а уж дIададахар а.

Хьажар чакхдоаккхача юкъе цун балха кулгалде вIашагIъеллай республикански комиссе. ХIанзле а ши заседани чакхъяьккхай цу комиссе. Цига хьажар долча юкъагIа чакхдаха лерхIеш дола гIулакхаш белгалдарца цхьана дийцад Шалински, Гудермесски, Урус-Мартановски районашкарча сберкассай болх вIаштIехьбаккхаран из дIахо тоабаран дезарех.

Республикански хьажара гIо дергда сберкассаша наха деш дола гIулакх лакхагIча боарамга даккхара.

С. ПАРЧИЕВ.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ДЕЗА НОВКЪОСТИЙ!
ДIАДОЛАДЕННАД 1978 ШЕРА «СЕРДАЛО» ГАЗЕТА ЯЗЛУЛГА

Газета язлу бувзама ерригача отделенешка а промышленноста предприятешкарча, транспорте, гIишлошъеча организацешкарча, дешара заведенешкарча, колхозашкарча, совхозашкарча, учреждененшкарча, общественни организацешкарча кепайоазув доаржадеча общественни уполномоченнешка а гIолла.

ГАЗЕТ ЯЗДАРА МАХ: шера — 3 сом 12 кепиги; ялх бетта — 1 сом 56 кепиги.

ДИЦ МА ЛЕЛАШ «СЕРДАЛО» ГАЗЕТА ХАИНАХЬА ЯЗЛЕ!

ТЕЛЕВИДЕНИ

25 ОКТЯБРЬ
I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Iуйранара гимнастика. 9.30 — «Хождение по мукам» яхача А. Толстоя из цIи йолча романах даьккха телевизионни дуккха серийни художественни фильм. 5-гIа сери. 10.35 — «Хьаде тхоца, хьаде оаха санна, хьаде тхол дикагIа». Германски Демократически Республикера передача. 11.00 — «Городашн нахи» яхача циклацара «Мурманск» яха телевизионни документальни фильм. 14.30 — «Со Советски болхло ва» яха телевизионни документальни фильм. 15.25 — Н. Островский. «Мишта чIоагIделар болат». 16.15 — «Объектив». 16.45 — «Москвичий балха тешам». 17.15 — «Орленок» яхача телестуде концертни зал. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — «Коталон» яха передача дIахьу Советски Союза шозза Турпала, Эскара инарала Батова. 18.45 — «Нохч-ГIалгIайчу гIолла». Информационни программа (эрсий, гIалгIай меттала). 19.05 — «Пропагандист — пятилеткана». СССР Конституци Iомаеш Ленински района пропагандисташа беча балха опытацара. 19.30 — Исторически лоархIам бола документ. 19.45 — «Хождение по мукам» яхача А. Толстоя из цIи йолча романах даьккха телевизионни дуккха серийни художественни фильма премьера. 6-гIа сери. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Халкъа творчества дунен халкъашта юкъера 2-ча телевизионни фестивала призаш еша Польша, Монголе, Испане, Греце. «СелаIад» яха программа. Йистехьача — кердадараш.

II ПРОГРАММА

18.00 — «Бригадир» яха телевизионни документальни фильм. 18.15 — Дунен халкъашта юкъера обозрени (гIалгIай меттала). 18.30 — «Сатирически объектив». 18.45 — СССР Паччахьалкхен Академически Доккхача театра артистий концерт. 19.30 — Киножурнал. 19.40 — Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара толамашца накъагIоргда. «Буровикий гIулакхаш» (гIалгIай меттала). 20.00 — СССР вошал долча республикай деноша. Эстонски ССР. Кинопрограмма.

26 ОКТЯБРЬ
I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Iуйранара гимнастика. 9.30 — А. Толстоя из цIи йолча романах даьккха «Хождение по мукам» яха телевизионни дуккха серийни художественни фильм. 6-гIа сери. 10.45 — «Кинонин къахьарой клуб». 14.30 — Документальни фильмай программа. 15.05 — «Хиш кIалъяха город лохаш бараш» яха бераштa дола художественни фильм. 16.15 — «Iилма-тахан». 16.45 — «Зурманчаш, шоаш дола моттиг хьайовзийта». 17.30 — Юбилейни вахта — толаме чакхъяккха «Усть-Илимски ГЭС». 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизарга. Советски Росси. Передача юкъе дакъа лоацаш ва КПСС Центральни Комитета Политбюро членалла вола кандидат, РСФСР Министрий Совета председатель Соломенцев. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — «Искусства мастераш». СССР халкъа артист Лавров. 23.00 — «Спортлото» тираж. Йистехьача — кердадараш.

II ПРОГРАММА

18.00 — «Советаши вахари». СССР Конституце Iомаю. 18.15 — «Нохч-ГIалгIайчу гIолла». Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 18.35 — «Хьайбаш лелад ара къаьстта теркам тIабахийта. Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз (гIалгIай меттала). 18.55 — Киножурнал. 19.05 — Концерт. 20.05 — «Дешархой сахьат» яха телевизионни документальни фильм.

РАДИО

25 ОКТЯБРЬ

7.20 — «Грозненский рабочий» «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.26 — «Сердало» газета обзор. 7.32 — Ашараш. 8.25 — Хоамаш. 8.35 — Ашараш (гIалгIай меттала). 8.45 — СССР Конституци Iомаю. 9.15 — «Тха почта» (нохчий меттала). 9.30 — «Къона замахо» (гIалгIай меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала). 18.30 — «Сайрийнара Грозный» (горсете гIолла). 18.30— Ашараш.

26 ОКТЯБРЬ

7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.26 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.32 — Ашараш (гIалгIай меттала). 8.25 — Хоамаш. 8.35 — «ДIаяхача замах юхедисача дика гIулакхашца гIолла общественна духьалара гIулакхаш леладар». Республика чухьарча гIулакхий министра заместитела Могушкова беседа (гIалгIай меттала). 8.50 — Нохч-ГIалгIай АССР профтехобразоване заслуженни мастера Горбаковайна дола музыкальни радиомоаршал (гIалгIай меттала). 9.15 — «Вахарцара бIаьха никъ». Водителах Саклинах йола зарисовка. 9.35 — «Барттайнача дезале» (гIалгIай меттала). 9.50 — Ашараш. 16.00 — «Алкоголь а дега хула ишемически лазар а». Медицински Iилмай кандидата Бакуленкой беседа (нохчий меттала). 16.15 — «Халкъа тIахьожам цIахо хьош ба». Мичурина цIерагIча совхозера передача (гIалгIай меттала). 16.30 — Юбилейни вахта толаме чакхъяккха! «Социалистически яхьа хьалха латтар» «Нефтехимремонтстрой» трест: № 4 йолча ремонтно-гIишлошъеча управленера передача (гIалгIай меттала). 16.45 — Юкъарчо хьайбашка доакъарий кхоачам а болаш дIайха Iа даккхийта. Грозненски районера передача (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

Хоаттам

Тахан республике гIолен Грознен хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, къилбаселa-малхбузехьара секунде 3 — 7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 1 — 6, Грозне 3 — 5 градус йIовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоана морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, дохк а доаллаш хилен фегара температура бийсана 0 — 5 градус шелал йолаши дийнахьа 7 — 12 градус йIовхал йолаши хила тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхамасекретара — 3-34-38; партийни вахареи культуран отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарен, ереи, шоаттеи деношка

СФ02457. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография изд-ва «Грозненский рабочий», Маяковского 92. Заказ № 7892.